

II.5. Rozstrzyganie uwag dotyczących dokumentacji

Rzeczpospolita Polska

Stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej, w oświadczeniu Pani Doroty Toryfter-Szumańskiej, zastępcy dyrektora Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko **Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej (zwanej dalej również „GŘOŽP PR“)**, l.p. DOOŠ- TSOOŠ.442.29.2020.MT.13 z dnia 05.02.2024 wskazuje następujące:

Dostarczona dokumentacja oceny oddziaływania na środowisko dotyczy dwóch projektów budowy farm wiatrowych. „VTE Sudice” i „VTE Třebom”, które znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie i są planowane do realizacji przez jeden podmiot. Z przedłożonych dokumentów wynika, że planowane do realizacji projekty obejmują:

- 4 turbiny zlokalizowane w obszarze katastralnym miejscowości Sudice na działkach nr 835 (SUD1), 1064 (SUD2), 982 (SUD3.SUD 4) – farma wiatrowa „VTE Sudice”,
- 5 turbin zlokalizowanych w miejscowości Třebom na działkach nr 650 (TRE1), 636 (TRE2), 651 (TRE3), 652 (TRE4), (TRE5) 668 – farma wiatrowa „VTE Třebom”,

których parametry techniczne, w zależności od ostatecznego wyboru typu turbiny, wynoszą:

- do 211 m – maksymalna wysokość,
- około 4,5 MW – moc turbiny,
- około 105 dB – poziom mocy akustycznej.

Wpływ na klimat akustyczny

Z punktu widzenia transgranicznego oddziaływania na środowisko, jednym z ważniejszych elementów omawianego projektu jest jego eksploatacja i wpływ na klimat akustyczny w otaczającym obszarze. Niektóre turbiny wiatrowe (TRE4, SUD3, SUD4, SUD5, TRE5) zostaną wybudowane w odległości 100–200 m od granicy czesko-polskiej. Przedstawione przez stronę czeską badania hałasu obejmują ocenę wyników modelowanych w wybranych punktach obliczeniowych, zlokalizowanych w najbliższym obszarze chronionym akustycznie, zarówno po stronie polskiej, jak i czeskiej, a także porównanie obliczonych danych z aktualnie obowiązującymi czeskimi i polskimi przepisami prawnymi.

Obliczenia propagacji hałasu przeprowadzono przy prędkości wiatru 9 m/s. Rzeczywista wydajność turbin zależy będzie jednak od aktualnych warunków meteorologicznych (prędkości i kierunku wiatru). Inwestor nie przewiduje ograniczenia godzin pracy turbin wiatrowych, dlatego analizę akustyczną przeprowadzono zarówno dla pory dziennej (6:00-22:00), jak i nocnej (22:00 - 6:00). Aby przeprowadzić badanie hałasu, każdą z turbin wprowadzono do modelu obliczeniowego jako oddzielne, punktowe źródło hałasu.

Przeprowadzone obliczenia akustyczne porównały trzy warianty eksploatacji farm wiatrowych Třebom i Sudice oraz trzy warianty kumulacyjne z najbliższymi farmami wiatrowymi znajdującymi się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Jako podstawę przyjęto następujące warianty funkcjonowania elektrowni wiatrowych Třebom i Sudice:

- d) wariant 1: stan modelowy przedstawiający działanie wszystkich elektrowni wiatrowych na obszarze katastralnym Třebom i Sudice (9 szt.),
- e) wariant 2: model stanu przedstawiający działanie wszystkich elektrowni

- wiatrowych na obszarze katastralnym miasta Třebom. Turbina SUD4 (8 szt.) jest wyłączona z eksploatacji,
- f) wariant 3: stan modelowy przedstawiający działanie wszystkich elektrowni wiatrowych wyłącznie na obszarze katastralnym miasta Třebom. Wszystkie turbiny wiatrowe na terenie katastralnym Sudice zostały wyłączone z eksploatacji (5 szt.).

Skumulowana ocena pracy czeskich i polskich farm wiatrowych uwzględnia pracę najbliższych polskich farm wiatrowych, których parametry akustyczne zostały podane w raporcie, jak również opisane powyżej warianty pracy elektrowni Třebom i Sudice. Modele rozprzestrzeniania się hałasu ze źródeł stałych opracowano dla obszaru dźwiękochłonnego – model ten przedstawia sytuację w okresie letnim, a także dla obszaru odbijającego dźwięk, który przedstawia najgorszą możliwą sytuację środowiskową w okresie zimowym. W ramach oceny akustycznej („Elektrownie wiatrowe Třebom/Sudice“, badania hałasu, czerwiec 2023) oznaczono 12 punktów widokowych na poszczególnych budynkach w gminach Třebom (punkty 1 -4), Sudice (punkty 5-8), przejście graniczne Sudice/Pietraszyn (punkt 11), ddałej w Polsce, w województwie śląskim, w miejscowości Pietraszyn (punkty 9-10) i Gródczanki (punkt 12). Strefa przygraniczna po stronie czeskiej i polskiej jest zagospodarowana rolniczo. Najbliższy obszar zabudowany w Polsce znajduje się około 1,28 km na południowy wschód od turbin elektrowni Sudice. Chodzi o dom rodzinny przy ul. Jana Trulleya we wsi Pietraszyn. To właśnie w tym miejscu wyznaczono punkty obliczeniowe na potrzeby analiz akustycznych. W przedstawionym badaniu hałasu oznaczono je punktami nr 9 i 10. Jeśli chodzi o farmę wiatrową Třebom, najbliższa inwestycja w Polsce znajduje się w odległości ok. 1,2 km na północny zachód od planowanej inwestycji. Znajduje się tutaj dom rodzinny przy ul. Wiejska we wsi Gródczanki. W tym miejscu, podobnie jak w przypadku farmy Sudice, wyznaczono punkt obliczeniowy na potrzeby wykonania analizy akustycznej, który w badaniach hałasu oznaczono jako punkt nr. 12. **Biorąc pod uwagę wszystkie opisane powyżej dane techniczne turbin wiatrowych, charakter pracy elektrowni wiatrowych, których praca uzależniona jest od warunków meteorologicznych, tj. prędkości i kierunku wiatru, lokalizacji obszarów chronionych akustycznie oraz założeń przyjętych w dokumentacji (modelowanych badaniach hałasu), a które dotyczą poziomu mocy akustycznej istniejących i projektowanych turbin wiatrowych oraz czasu ich eksploatacji, należy stwierdzić, że realizacja projektu nie spowoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na obszarach chronionych akustycznie, również w porze dziennej (dopuszczalny poziom LAeqD 50 dB), ani w nocy (dopuszczalny poziom LAeqN 40 dB) we wszystkich punktach obliczeniowych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.**

Stanowisko osoby sporządzającej opinie:

Należy zauważyć, że oceniona dokumentacja oceny oddziaływania na środowisko dotyczy jednego projektu, a mianowicie projektu „Elektrownia wiatrowa Třebom/Sudice”, a nie projektów „Elektrownia wiatrowa Třebom” i „Elektrownia wiatrowa Sudice”.

Modelowanie rozprzestrzeniania się hałasu jest częścią badania hałasu (załącznik 5 dokumentacji). Na str. 11, w ust. 3., w tabeli 2 studium hałasu podano, że dla potrzeb przedstawionego badania hałasu przyjęto zastosowanie turbiny wiatrowej VTE Vestas V150-4,5 MW o wysokości osi wirnika 123 m na wszystkich stanowiskach w Sudicach i Třebomi. Według informacji producenta zastosowany model VTE emituje maksymalną moc akustyczną w rozpatrywanym trybie pracy PO4 od prędkości wiatru 9 m/s i wykorzystaniu technologii STE LwA = 105,0 dB” (patrz tabela 2). Ponadto na stronie 17, w przedostatnim akapicie stwierdzono, że na podstawie konfiguracji terenu we wszystkich obliczeniach zamodelowano dwie skrajne sytuacje, a mianowicie teren pochłaniający dźwięk (obszary pokryte roślinnością) i teren odbijający dźwięk (obszary pokryte betonem, gładką pokrywą śnieżną, wypiętrzzeniami mrozowymi na gruntach

ornych itp.). Stan modelowy z terenem odbijającym reprezentuje najgorszy możliwy wariant w kierunku wybranych punktów obliczeniowych – patrz *Badania hałasu* (s. 23, punkt 8).

Powyższe fakty pokazują, że we wszystkich wariantach uwzględniono wszystkie możliwe (nawet skrajne, niemal nierealne) scenariusze i ustalono stan rzeczy niebudzący wątpliwości. Należy również nadmienić, że Generalna Dyrekcja Ochrony Przyrody RP (GŘOŽP PR) w swojej opinii (patrz wyżej) stwierdza m.in., że realizacja przedsięwzięcia nie spowoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na obszarach chronionych akustycznie, ani w porze dziennej (dopuszczalny poziom $LA_{eqD} = 50$ dB), ani w nocy (dopuszczalny poziom $LA_{eqN} = 40$ dB), we wszystkich punktach obliczeniowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wpływy związane z efektami wizualnymi

Z przedłożonych dokumentów wynika, że eksploatacja turbin wiatrowych wiąże się z następującymi efektami wizualnymi:

- efekt stroboskopowy, czyli okresowe błyski światła spowodowane odbiciem światła słonecznego od łopatek wirnika turbiny wiatrowej,
- efekt migoczących cieni, czyli zmian w promieniowaniu świetlnym (rzucaniu cienia) spowodowanych cyklicznym zasłanianiem tarczy słonecznej przez obracające się łopatki wirnika turbiny wiatrowej.

Effekt stroboskopowy można zazwyczaj wyeliminować poprzez odpowiednią obróbkę powierzchni łopatek wirnika. Zastosowanie matowych powłok i farb na łopatach wirnika wynika z wymagań czeskiej armii i kontroli ruchu lotniczego. Dzięki zastosowaniu matowych powłok i farb na powierzchni łopatek, mieszkańcom nie będzie sprawiać kłopotu efekt stroboskopowy związany z odbiciami światła. Rozwiązanie to zostanie zastosowane również w przypadku farm wiatrowych Třebom/Sudice, dzięki czemu możliwe będzie wykluczenie negatywnych oddziaływań związanych z efektem stroboskopowym na terenie Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej.

W dokumentacji przeprowadzono ocenę skutków migotania cieni w związku z eksploatacją farm wiatrowych Třebom i Sudice, którą oceniano na dwa różne sposoby:

- całkowity czas w roku, w którym występuje potencjalny efekt migotania cienia ($\text{godz.} \cdot \text{rok}^{-1}$),
- maksymalny czas trwania efektu migotania cienia w najgorszym dniu roku ($\text{godz.} \cdot \text{den}^{-1}$).

Sytuację uważa się za potencjalnie znacząco uciążliwą, gdy częstotliwość występowania efektu migotania cienia w miejscu ekspozycji przekracza 0,5 godziny dziennie lub 30 godzin rocznie. Na podstawie przeprowadzonych obliczeń ustalono, że największego wpływu migotania cieni można spodziewać się w gminie Třebom (Czechy), mniejszego wpływu można się spodziewać

we wsi Pietraszyn i na południowym skraju wsi Gródczanki. Inwestycja nie będzie miała wpływu na pozostałe okoliczne gminy (Sudice, Samborowice, Cyprzanów, Lekartów, Pietrowice Wielkie, Ściborzyce Wielkie). Projekt, ani sam w sobie, ani w połączeniu z innymi pobliskimi istniejącymi i planowanymi elektrowniami, nie spowoduje przekroczenia poziomu odniesienia przez cały roczny czas trwania efektu migotania cienia. W wyniku realizacji projektu roczny czas trwania efektu migotania cienia na terenie Polski wydłuży się maksymalnie o 3,4 $\text{godz.} \cdot \text{rok}^{-1}$ (Gródczanki), co osiągnie ok. 11% zalecanej maksymalnej rocznej sumy na tym obszarze. Na terenie Polski nie zostanie przekroczone nawet zalecane kryterium maksymalnego dobowego czasu trwania efektu migotania cieni ($0,5 \text{ godz.} \cdot \text{dzień}^{-1}$). Łączny wpływ wszystkich istniejących i proponowanych projektów będzie umiarkowany. W miejscach, w których zjawisko migotania cienia już występuje, będzie ono widoczne jedynie w odniesieniu do całkowitego rocznego czasu trwania zjawiska migotania cienia. Czas ten wydłuży się ze względu na kumulujące się oddziaływania z proponowanym projektem o 0,1

godz. $\cdot$ rok⁻¹, a więc o około 6 minut $\cdot$ rok⁻¹ (Pietraszyn).

W związku z powyższym, oddziaływania badanego przedsięwzięcia związane z występowaniem efektu stroboskopowego i efektu migotania cienia na terenie Polski, w tym skumulowane oddziaływania z innymi istniejącymi lub planowanymi w pobliżu elektrowniami wiatrowymi, można ocenić jako nieistotne.

Stanowisko osoby sporządzającej opinie:

Obecnie efekt stroboskopowy związany z pracą elektrowni wiatrowych jest w praktyce ograniczony standardową obróbką powierzchni łopatek. Kolorystykę ustalono zgodnie z wymogami Sił Zbrojnych Republiki Czeskiej oraz kontroli ruchu lotniczego. Taka obróbka powierzchni nie powoduje uciążliwości dla mieszkańców (obywateli) ze względu na efekt stroboskopowy powstający w wyniku odbicia światła. Takie samo rozwiązanie można przyjąć w przypadku ocenianego projektu „Elektrownia wiatrowa Třebom/Sudice”. Można zatem wykluczyć negatywne skutki związane z tego typu efektem stroboskopowym na terenie zarówno Republiki Czeskiej, jak i Rzeczypospolitej Polskiej (patrz załącznik 4 dokumentacji, strona 4). Potencjalny efekt migotania (rzucania cienia) wywołany przez oceniany projekt będzie miał wpływ przede wszystkim na gminę Třebom, a w mniejszym stopniu również na peryferyjne części gmin Pietraszyn i Gródczanki. Pozostałe okoliczne gminy (Sudice, Samborowice, Cyprzanów, Lekartów, Pietrowice Wielkie, Ściborzyce Wielkie) nie zostaną dotknięte. Zalecany maksymalny łączny czas trwania efektu migotania wynoszący 30 godz. rok⁻¹ nie zostanie przekroczony w żadnej zamieszkałej lokalizacji ze względu na sam projekt. Obliczony łączny potencjalny wpływ migotania światła wszystkich istniejących i planowanych farm wiatrowych nie przekroczy zalecanego okresu 30 godzin rocznie. Zalecane kryterium występowania maksymalnego dziennego efektu migotania w ilości 0,5 godz.dzień⁻¹ może zostać przekroczone jedynie w gminie Třebom ze względu na sam projekt. Oddziaływanie na peryferyjną, południową część gminy Gródczanki będzie mniej znaczące i **nie przekroczy** tej wartości odniesienia (roczny okres efektu migotania wydłuży się maksymalnie o 3,4 godz.rok⁻¹, co stanowi około 11% zalecanej maksymalnej rocznej sumy). Gmina Pietraszyn będzie w niewielkim stopniu dotknięta samym planem w zakresie maksymalnego dziennego limitu. Czas trwania potencjalnego efektu migotania nie przekroczy kilku minut dziennie (w związku z skumulowanym oddziaływaniem z proponowanym planem, wzrośnie on maksymalnie o 0,1 godz.rok⁻¹, tj. o około 6 minut.rok⁻¹).

W pozostałych gminach efekt migotania nie będzie występował z powodu realizacji projektu. Więcej szczegółów znajduje się w załączniku 4 dokumentacji (str. 12 i 14), w którym przedstawiono wyniki przetworzonego modelowania matematycznego efektu migotania.

Adnotacja: Należy podkreślić, że w Republice Czeskiej i Unii Europejskiej nie obowiązują żadne wiążące wartości graniczne służące ocenie i czasowi trwania efektu migotania. Za potencjalnie wyjątkowo uciążliwą uważa się sytuację, gdy występowanie efektu migotania w miejscu odbioru przekracza 0,5 godziny dziennie lub 30 godzin rocznie (patrz również powyżej).

Na podstawie powyższych wyników można stwierdzić, że skutki efektu stroboskopowego i efektu migotania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym skutki kumulacji z innymi istniejącymi lub planowanymi w pobliżu elektrowniami wiatrowymi, można ocenić jako nieistotne.

Wpływ na krajobraz

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że lokalizacja inwestycji, położonej w Czechach i widocznej z województwa opolskiego, charakteryzuje się harmonijnym krajobrazem o podwyższonych walorach estetycznych. Realizacja projektu będzie miała istotny wpływ na niektóre cechy tego krajobrazu. Znajdują się tam również elementy o wyjątkowej lub znaczącej wartości (zabytki kulturowe i historyczne – zwłaszcza kościół parafialny św. Jana Chrzciciela w Sudicach). Turbiny wiatrowe będą widoczne nie tylko z najbardziej

eksponowanych miejsc (wzgórza, wzniesienia itp.), ale ze względu na otwarty, nizinny krajobraz i ich wysokość znacznie przewyższającą wszelkie naturalne dominanty, będą widoczne z dużego obszaru. Nie będą one jednak zakrywać najważniejszych elementów kulturowo-historycznych, w tym: wspomnianego wcześniej kościoła parafialnego, stąd też oddziaływania na wartości kulturowe oceniono jako umiarkowanie znaczące. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami ocena wpływu naruszenia naturalnych i kulturowych pomników przyrody oraz horyzontów o znaczeniu ponadlokalnym przez inwestycję nie jest znacząca i nie spowoduje fundamentalnego zakłócenia cech krajobrazu.

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

W przypadku zabytków kultury i historii, dla ostatecznej oceny charakteru krajobrazu, kluczowe znaczenie ma wizualna prezentacja istotnych cech i wartości. „Elektrownie wiatrowe Třebom/Sudice” będą częścią serii widoków zabytków kultury i historii, ale te będą stanowić jedynie odgałęzienie widoków na cenne znaki i wartości. Planowane VTE nie są również zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie kościołów. Gdy przyjrzeć się im wizualnie, wiele z tych zabytków kultury i historii jest już pod wpływem istniejących w okolicy negatywnych dominant. Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej było w odległości do ok. 25 km ze źródeł publicznie dostępnych zidentyfikowano 32 VTE, które już działają na szerszym obszarze pomiędzy miastami Krzyżowice i Wojnowice. Najbliższe cztery z nich znajdują się w odległości około 3 km na południowy wschód od planowanego projektu. Farmy wiatrowe obecnie zakłócają i degradują harmonijną skalę i relacje na terenie Polski. Z punktu widzenia negatywnych dominant typu VTE, obszar będący przedmiotem zainteresowania jest już pod względem estetycznym mniej wartościowy i planowany projekt „Elektrowni Wiatrowej Třebom/Sudice” nie może w znaczący sposób naruszyć pozytywnych cech i walorów charakteru krajobrazu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Skutki kumulacyjne

Zdaniem strony polskiej wnioski zawarte w dokumentacji, dotyczące możliwości **kumulatywnego oddziaływania na awifaunę i chiropterofaunę**, wymagają uzupełnienia. W dokumentacji wskazano, że w pobliżu planowanego projektu w Republice Czeskiej zrealizowano już projekty farm wiatrowych, tj.:

- Budowa elektrowni wiatrowej w miejscowości Oldřišov, w odległości ok. 7 km od rozpatrywanego projektu – jedna turbina;
- Elektrownia wiatrowa Hať na terenie katastralnym gminy Hať, w odległości ok. 16 km od rozpatrywanego projektu – dwie turbiny;
- Farma wiatrowa Moravice – Melč w miejscowości Moravice, ok. 28 km od rozpatrywanego projektu – dwie turbiny;
- Elektrownia wiatrowa Hať – południe w obszarze katastralnym gminy Hať, ok. 18 km od rozpatrywanego projektu – jedna turbina;
- Farma wiatrowa Bratřkovice w obszarze katastralnym gminy Bratřkovice, w odległości ok. 27 km od rozpatrywanego projektu – pięć turbin wiatrowych;
- Farma wiatrowa Nové Lublice w pobliżu Nové Lublice, ok. 34 km od rozpatrywanego projektu – trzy turbiny wiatrowe;
- Elektrownia wiatrowa Dívčí Hrad na obszarze katastralnym Sádek u Dívčí Hrad, około 36 km od rozważanego projektu – 2 turbiny wiatrowe;
- Elektrownia wiatrowa Hlinka na terenie katastralnym gminy Hlinka, w odległości ok. 36 km od rozpatrywanego projektu – 4 turbiny wiatrowe;
- Elektrownie wiatrowe Slezské Pavlovice, około 38 km od rozważanego projektu – 7 turbin wiatrowych.

Ponadto na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w pobliżu przedmiotowego przedsięwzięcia zidentyfikowano 57 turbin wiatrowych, które są już uruchomione lub znajdują się na różnym etapie przygotowań. Tereny, na których zlokalizowano przedmiotowy projekt oraz wyżej wymienione farmy wiatrowe, zlokalizowane są w zagłębieniu Bramy Morawskiej, które charakteryzuje się regularną, coroczną,

dalekodystansową migracją ptaków. Do kolizji ptaków z elektrowniami dochodzi najczęściej wtedy, gdy elektrownie te zlokalizowane są na głównych szlakach migracyjnych ptaków lub w miejscach, gdzie znajdują się ważne dla nich źródła pożywienia. W związku z tym przedłożona dokumentacja powinna zawierać bardziej szczegółowe dane dotyczące skumulowanych oddziaływań przedsięwzięć, których zakres może częściowo pokrywać się z oddziaływaniem analizowanej inwestycji, w tym:

- ocena ogólnego wpływu powyższych inwestycji na populacje ptaków i nietoperzy ze względu na śmiertelność w wyniku kolizji;
- ocena możliwości kumulacji oddziaływań na populacje w kontekście skutków utraty siedlisk, m.in. możliwości zmian wzorców użytkowania zasobów pokarmowych przez ptaki;
- ocena wpływu na gatunki ptaków wędrownych na duże odległości (dwa razy w roku), które są szczególnie narażone na kumulatywną ekspozycję na ryzyko wynikające z obecności wielu farm wiatrowych na ich trasach migracji.

W związku z powyższym, zdaniem strony polskiej, konieczne jest uwzględnienie w dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko możliwości wystąpienia ryzyka kumulacji oddziaływań w przypadku przedmiotowej farmy z inwestycjami zlokalizowanymi w jej sąsiedztwie, poprzez wywołanie tzw. efektu bariery, zmuszającego niektóre gatunki ptaków do unikania przelotu nad skupiskami elektrowni, co w konsekwencji wpływa na ich wzorce przemieszczania się w obrębie i wokół farm wiatrowych. W analizie i ocenie oddziaływań skumulowanych należy uwzględnić wszystkie przedsięwzięcia mogące potencjalnie negatywnie oddziaływać na populacje ptaków i nietoperzy, na których terenie znajduje się analizowana farma, ze szczególnym uwzględnieniem populacji zamieszkujących teren analizowanej farmy, w tym: także przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym i przemysłowym, ze szczególnym uwzględnieniem farm wiatrowych i linii wysokiego napięcia.

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

Szczegółowa ocena wpływu przedmiotowego przedsięwzięcia na gatunki ptaków objętych szczególną ochroną oraz na lokalną faunę nietoperzy jest częścią załącznika nr 7 do dokumentacji EIA „Ocena biologiczna przedsięwzięcia z perspektywy możliwych oddziaływań na ptaki i nietoperze” – VTE Třebom a VTE Sudice“ (Kočvara 2020) i załącznika 8 „Aktualizacja oceny biologicznej – Podsumowanie aktualnej wiedzy na temat potencjalnych skutków projektu budowlanego VTE Třebom/Sudice z zasięgiem na teren Polski“ (Kočvara 2023), która jest aktualizacją załącznika nr 7 na podstawie aktualnej wiedzy o przedmiotowym obszarze.

Poprzednie zestawienie oddziaływań na poszczególne gatunki przedstawione w badaniu R. Kočvary z 2020 r. zostało obecnie potwierdzone i rzeczywiście, w podobnym krajobrazie rolniczym regionu przygranicznego Śląska są to typowe rodzaje krajobrazów rolniczych, które zawsze będą w niewielkim konflikcie z planami o podobnym charakterze i zawsze będą zasadniczo dotknięte, nawet w ramach rolniczego użytkowania krajobrazu. Teren objęty projektem nie jest częścią istotnego szlaku migracyjnego żadnego gatunku ptaków, ani istotnym obszarem zimowania. Miejsce to nie jest również znaczącym żerowiskiem dla żadnego z popularniejszych gatunków żyjących w Czechach i Polsce, które mogłyby przylecieć na to miejsce z bardziej odległych okolic rozważanych VTE. Potencjalnie narażone są tylko gatunki gniazdujące w bezpośrednim sąsiedztwie rozważanych VTE. Potencjalny zasięg wpływów na ptaki na terytorium Polski jest zatem brane pod uwagę tylko w przypadku najbliższych VTE na granicy państwowej Czech i Polski. Jeśli chodzi o oddziaływanie na nietoperze, decydującym czynnikiem jest niska aktywność lotna nietoperzy w rejonie proponowanego VTE. Teren ten nie jest szlakiem migracji nietoperzy ani miejscem ich skupisk, nie jest też atrakcyjniejszym miejscem żerowania. Biorąc pod uwagę aktywność lotów na tym obszarze, lokalizacja spełnia wymogi obszaru o minimalnej aktywności lotów, spełnia wymogi dotyczące odległości od drzewostanów oraz spełnia wymogi dotyczące odległości od większych lub liczniejszych kolonii nietoperzy na

teren Czech i Polski, które nie występują w pobliżu projektu.

Jeśli chodzi o oddziaływanie projektu na inne grupy bezkręgowców i kręgowców (oprócz ptaków i nietoperzy), to oddziaływania te dotyczą bezpośredniego otoczenia miejsca ingerencji budowlanej i nie są rozpatrywane dalej niż 200 m od VTE. Można więc całkowicie wykluczyć ich negatywny wpływ, najczęściej ze względu na występowanie poza obszarem objętym projektem lub ogólny brak ich ewentualnego oddziaływania ze strony projektu. W związku z powyższym oddziaływanie projektu na faunę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej można ocenić jako nieistotne.

Aby spełnić wymóg dotyczący możliwych **skumulowanych oddziaływań** projektów na ocenianym obszarze, w związku z rozważaną realizacją VTE Třebom/Sudice, autor opinii zwrócił się również do autora załączników 7 i 8 dokumentacji z prośbą o **uzupełnienie** tych oddziaływań (Mgr. R. Kočvara, 23.10.2024), w której jest wskazane:

Możliwe skumulowane oddziaływanie projektów w tym obszarze, w kontekście rozważanej realizacji VTE Třebom/Sudice, dotyczy w szczególności istniejącej (już wdrożonej) VTE w Republice Czeskiej (CR) w gminie Oldřišov, oddalonej o około 7 km od rozważanego projektu. – jedna turbina; VTE Hať na terenie katastralnym gminy Hať, w odległości ok. 16 km od rozpatrywanego projektu – dwie turbiny; VTE Moravice – Melč w gminie Moravice, około 28 km od rozpatrywanego projektu – dwie turbiny i cztery nowe turbiny dodatkowe; VTE Dívčí Hrad w obszarze katastralnym Sádek u Dívčí Hrad, około 36 km od rozważanego projektu – 2 turbiny wiatrowe. Łącznie 11 istniejących VTE. Z planowanych jest VTE Hať – południe w obszarze katastralnym gminy Hať, w odległości ok. 18 km od rozpatrywanego projektu – jedna turbina; VTE Bratřkovice na obszarze katastralnym gminy Bratřkovice, około 27 km od rozważanego projektu – pięć turbin wiatrowych; VTE Nové Lublice w pobliżu miejscowości Nové Lublice, w odległości ok. 34 km od rozpatrywanego projektu – trzy turbiny wiatrowe; VTE Hlinka na terenie katastralnym gminy Hlinka, w odległości ok. 36 km od rozpatrywanego projektu – 4 turbiny wiatrowe; VTE Slezské Pavlovice, około 38 km od rozważanego projektu – 7 turbin wiatrowych. Ogółem 20 rozważanych VTE.

Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w pobliżu przedmiotowego projektu Třebom/Sudice, zidentyfikowano 57 turbin wiatrowych. Spośród nich, na obszarze do 6 km od granicy (obszar Třebom/Sudice) 5 VTE jest już w eksploatacji, a 14 VTE znajduje się na różnym etapie przygotowań (Kietrz, Krzanowice, Pietraszyn, Cypranów, Samborowice, Pietrowice Wielkie). Na terenie Dívčí Hrad i Slezské Pavlovice planowane są 34 VTE w promieniu 6 km od granicy (Wilków, Rostkowice, Browniniec Polski, Nowy Browniniec, Słoków, Laskowice). Podana odległość 6 km jest kluczowa dla dalszej oceny skumulowanego oddziaływania i została wyjaśniona szerzej w tekście.

Ogólna ocena kumulatywnych skutków zakłóceń i ograniczania występowania

Każdy z wyżej wymienionych projektów VTE, który został już wdrożony lub jest przygotowywany w Republice Czeskiej, był przedmiotem szczegółowych całorocznych badań obejmujących ptaki i nietoperze, gniazdowanie, zimowanie, migracje i efekt bariery, które powtarzano co najmniej raz lub dwa razy, biorąc pod uwagę czas przygotowywania projektu. Każdy projekt oceniano w ramach dwu- lub trzyletniego monitoringu pod kątem ogólnego wpływu na populacje ptaków i nietoperzy, zarówno pod kątem możliwych konsekwencji śmiertelności spowodowanej kolizjami, jak i oceny możliwości kumulacji wpływu na populacje w kontekście skutków utraty siedlisk, zmian w schematach korzystania z zasobów żywności oraz oceny wpływu na gatunki ptaków wędrownych na duże odległości, w tym wszystkich możliwych skumulowanych skutków.

Ocenę wszystkich możliwych oddziaływań oparto na naszej własnej wiedzy na temat terytorium Republiki Czeskiej na przedmiotowym obszarze, na podstawie poprzednich wizyt i bieżących badań lokalizacji zgodnie z realizacją w latach 2006–2023. W przypadku projektów na terytorium Polska opierano się na dokumentach w ramach oceny VTE Lubrza, obejmujących większość terytorium Polski rozważanych VTE na granicy z Republiką Czeską i zajmujących się problemem występowania ptaków

i nietoperzy na tym obszarze (ŚWITAJSKI 2011, 2012, ŻYŁA 2011a, b, c, d, LONTKOWSKI 2009).

Dla celów oceny konieczne jest przyjęcie pewnych punktów wyjścia. Przede wszystkim należy zdać sobie sprawę, że każda kolejna VTE przedmiotowego obszaru stanowi kumulatywny wpływ ze strony VTE na gatunki tutaj występujące. Jest to całkiem logiczne, ponieważ wraz ze wzrostem liczby VTE mogą wzrosnąć zakłócenia akustyczne (w zależności od odległości występowania poszczególnych gatunków), a wpływ wizualny na krajobraz zawsze wzrasta (zakłócenia wizualne). Można również ogólnie przyjąć, że ryzyko kolizji ptaków i nietoperzów wzrasta, jako prosta funkcja aktywności lotu

I liczby VTE, chociaż bardzo trudno jest faktycznie oszacować ryzyko (liczba kolizji często nie odpowiada liczbie lotów, kolizje są specyficzne dla danego gatunku), w przypadku większych skupisk VTE kolizje są często powiązane tylko z niektórymi marginalnymi VTE. Dlatego też dane z późniejszego monitoringu funkcjonowania wdrożonych VTE są bardzo cenne, gdyż na bieżąco odpowiadają na te pytania, a być może potwierdzają wcześniejsze rozważania przy ocenie projektów. W przypadku wszystkich wymienionych VTE dane te są dostępne w Republice Czeskiej na podstawie szczegółowego całorocznego monitoringu (Moravice – Melč) lub rzadszych, nieregularnych kontroli (Oldřšov, Hať, Dívčí Hrad). Komentarze do wyników znajdują się poniżej.

W pobliżu realizowanych w Czechach projektów, nie pojawiają się na stałe wyjątkowo wrażliwe gatunki ani stanowiska, które można by uznać za zagrożone w odległości większej niż 3 km (potencjalny wpływ może w określonych przypadkach występować aż do 6 km, nie jest to jednak przypadek omawianych przedsięwzięć) od rozważanych VTE. W związku z tym podstawowa odległość określająca możliwe oddziaływanie projektów została ustalona na 3 km od VTE. Nie przewiduje się skumulowanego oddziaływania na odległość większą niż wspomniana, ponieważ VTE nie może już na omawianym obszarze wpływać na żadną przestrzeń ani zdarzenie poza tą odległością.

Dotyczy to również migrowania gatunków na duże odległości, w przypadku których można rozważyć oddziaływanie na szerszy obszar (lub gdy uwzględniane są kolejne przedsięwzięcia). Jednakże nie przewiduje się takiego zjawiska w docelowej lokalizacji ze względu na ograniczone przestrzennie miejsce (bez względu na większą ilość VTE nie jest to działanie, które mogłoby oznaczać wpływ na migrację) i ze względu na brak korytarza migracyjnego, który miałby w tym względzie znaczenie.

Oznacza to, że projekty VTE zlokalizowane w odległości większej niż 3 km od granicy państwa w Polsce nie mogą mieć oddziaływań kumulatywnych, w sensie możliwego oddziaływania na cenne stanowiska lub biotopy w Republice Czeskiej (i odwrotnie). Możliwe dalsze (ponad 3 km) kumulacje rozważanych VTE można zatem teoretycznie rozważyć w przypadku ptaków i nietoperzy w przypadkach, w których populacje tych gatunków migrowałyby między (przez) miejsca realizacji projektu, tj. mogłyby na nie wpłynąć więcej niż jeden projekt (szczególnie kwestia lokalnych przelotów i ryzyko kolizji). Z przeprowadzonych na tym obszarze badań wynika, że nie ma tam znaczących szlaków migracyjnych ani korytarzy migracyjnych, na które mogłyby bezpośrednio wpłynąć poszczególne projekty. Prawdą jest również, że większość cennych i wrażliwych gatunków, mimo że wiele z nich odbywa migracje lęgowe w szerszym otoczeniu miejsc gniazdowania, nie ma odpowiednich siedlisk w zasięgu tych wpływów na obszarze objętym projektami.

Efekt bariery

Aby oddziaływać na ptaki lub nietoperze na poziomie tworzenia barier migracyjnych, konieczne byłoby takie nagromadzenie farm wiatrowych w danym obszarze, że zajęłyby one większy obszar i w ten sposób ograniczyłyby występowanie niektórych gatunków, zwłaszcza tych, które unikają obecności farm wiatrowych. Efekt bariery opisywany jest zazwyczaj jedynie w przypadku dużych projektów, obejmujących co najmniej kilkadziesiąt farm wiatrowych oraz projektów zlokalizowanych w obszarach kumulacji przelotów i występowania osobników.

Taka sytuacja nie występuje w żadnym projekcie realizowanym w Czechach na rozpatrywanym obszarze przygranicznym, nawet w porównaniu z najbliższymi projektami w Polsce. Poszczególne istniejące projekty (obejmujące od jednej do sześciu elektrowni) oraz planowane projekty (od jednej do siedmiu elektrowni), a w przypadku projektu Třebom/Sudice nawet dziewięć, są zawsze zlokalizowane w stosunkowo niewielkiej grupie na obszarze, który nie zabudowany na podstawie innych projektów.

Co ważne, odległości między poszczególnymi projektami są tak duże, że często przekraczają odległości krytycznego zakłócenia znane w przypadku najbardziej wrażliwych gatunków.

Dla danego obszaru istniejących i rozważanych VTE możemy nawet zmniejszyć rozważaną odległość zakłócającą i ograniczającą, biorąc pod uwagę brak gatunków bardziej wrażliwych i zakładając największy rozważany wpływ w promieniu 1,5 km od VTE dla wszystkich projektów (brak wrażliwych gatunków i siedlisk) wydaje się być odległość 2 km jako odpowiedni korytarz ochronny, w którym nawet bez dalszej wiedzy możemy całkowicie wykluczyć potencjalne oddziaływanie na nawet najbardziej wrażliwe gatunki ptaków, które występują na tym obszarze podczas migracji (potencjalne oddziaływania wizualne lub zakłócające rozciągają się na odległość do 1,5 km od VTE w przypadku najbardziej wrażliwych gatunków). Można zatem stwierdzić, że efekt bariery nie może wystąpić w przypadku projektów zlokalizowanych w odległości 6 km lub większej, ponieważ przy rozpatrywanej strefie oddziaływania w odległości 2 km od VTE pozostaje obszar nienaruszony o szerokości co najmniej 2 km.

Z punktu widzenia oddziaływania decydujące znaczenie ma odległość miejsca realizacji projektu i powiązania siedliskowe poszczególnych gatunków, gdzie z perspektywy migracji oddziaływanie na większość z nich można jednoznacznie wykluczyć. Są to gatunki związane głównie ze środowiskiem wodnym i korzystające z określonego korytarza – depresji Bramy Morawskiej – zarówno do występowania, zbierania pokarmu, jak i migracji, który można wyznaczyć na obszarze ponad 9 km na wschód od rozpatrywanego VTE Třebom/Sudice. Najbliższy VTE Hať nadal znajduje się poza tym korytarzem, co potwierdziły badania terenowe.

Ryzyko kolizji

Jest bardzo prawdopodobne, że przynajmniej w pojedynczych przypadkach podczas realizacji choćby części projektów zostanie wykryta kolizja pomiędzy niektórymi gatunkami ptaków i nietoperzy. Jednakże wyznaczone wartości aktywności lotów na danym obszarze pozwalają wnioskować, że oczekiwane wartości kolizji, właśnie ze względu na skład gatunkowy i liczbę obserwacji, najprawdopodobniej nie wpłyną na żadną z populacji gatunków na tym obszarze. Ryzyko kolizji i możliwe kumulacji kolizji w tym rejonie uważa się za niskie.

Wynika to z braku ptaków (gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem) na obszarze już realizowanych lub rozważanych VTE, które byłyby wrażliwe na ryzyko kolizji. To był również powód, dla którego zezwolono na realizację tych projektów, gdyż są one zlokalizowane na stosunkowo najmniej cennych siedliskach rolniczych, poza drzewostanami, poza obszarami wodnymi i podmokłymi oraz poza korytarzami migracyjnymi.

Dotychczas nie zaobserwowano kolizji ptaków w strefie przygranicznej istniejących projektów; Ogólnie rzecz biorąc, kolizje w Czechach są sporadyczne, co jest związane zarówno z niewielką liczbą projektów, jak i, przede wszystkim, z ich dogodną lokalizacją.

Bardziej prawdopodobne jest, że wystąpi ryzyko kumulacji kolizji nietoperzy, ponieważ – jak pokazują dane z całej Europy, szczególnie z Niemiec, ale także z krajów Europy Środkowej – kolizje nietoperzy z turbinami wiatrowymi zdarzają się częściej, a pojedyncze przypadki zostały odnotowane w Czechach. W sumie potwierdzono kolizje u 29 europejskich gatunków nietoperzy (RODRIGUES et al. 2012, DÜRR 2024). Dotyczy to większości gatunków nietoperzy, możliwość wpływu może być jednak różna.

*Kolizje poza USA są najlepiej zbadane w Niemczech, gdzie obecnie zarejestrowanych jest 4 058 osobników 18 gatunków (DÜRR 2024). W Europie DÜRR (2024) wymienia 12 597 osobników 29 gatunków. W ramach własnych działań autora (R. Kočvary) w Republice Czeskiej znaleziono dotychczas 90 osobników ośmiu gatunków (KOČVARA 2023 in litt., DÜRR 2024). Nawet wśród tych odkryć większość (39%) stanowią borowiec wielki i 18% karlik malutki. Włączając gatunki *P. pygmaeus*, *P. nathusii* i nieokreślone gatunki r. *Pipistrellus* wynosi całkowita liczba znalezisk taksonu ogółem 38 %. Spektrum znalezisk w dużym stopniu odpowiada aktualnej wiedzy w Niemczech i Europie.*

Zgodnie z ustaleniami ww. autorów, największą śmiertelność obserwowano latem i jesienią, tj. w okresie opuszczania gniazd przez młode ptaki, rozpadu kolonii

rozrodczych oraz jesiennych migracji na zimowiska, tj. w okresie od połowy lipca do połowy października. W tym okresie w Niemczech znaleziono 91% martwych nietoperzy, z czego tylko 4% to kolizje podczas wiosennych migracji (patrz także DÜRR 2024). Ogólnie rzecz biorąc, właściwym wynikiem wszelkich ustaleń lub wdrożonych działań jest liczba kolizji określona jako 1 osobnik/gatunek /VTE/rok.

Aktualne ustalenia z naszego obszaru (KOČVARA 2010, 2024 in litt.) dowodzą, że liczba kolizji jest niewielka, a w przypadku większości projektów nie odnotowuje się żadnych kolizji lub odnotowuje się ich niewiele w ciągu roku. Oczywiście wynika to także z małej liczby projektów, najczęściej obejmujących kilka VTE. Dane z Czech na razie nie są wcale niepokojące i warto zwrócić na nie uwagę, zwłaszcza biorąc pod uwagę miejsca, w których nietoperze występują licznie i wzrost liczby VTE.

Na podstawie wyników monitorowania śmiertelności w VTE Břežany, Bantice, jak również na innych miejscach Republiki Czeskiej (Kočvara 2024 in litt.) można dodatkowo jednoznacznie potwierdzić dane literackie, gdy około 95% kolizji koncentruje się w okresie 15.07. do 31.10.2024. Ponadto można obiektywnie stwierdzić, że założenie kolizji (ogólnie negatywnych oddziaływań) w ramach rozpatrywanych i istniejących VTE w Republice Czeskiej dotyczy głównie gatunków borowiec wielki, karlik malutki, jak również karlik większy, borowiec leśny, karlik drobny, mroczak posrebrzany, mroczek późny (ósmym znalezionym gatunkiem jest 1 ex. n. północny). Nie możemy całkowicie wykluczyć kolizji innych gatunków, ale dla celów oceny można je traktować jako wyjątkowe i rzadkie zdarzenia.

W odniesieniu do projektów realizowanych w pobliżu granicy z Polską można stwierdzić, że żaden z projektów nie będzie miał negatywnego wpływu na nietoperze ani nie spowoduje kolizji. W trakcie monitoringu istniejących VTE kolizje potwierdzono tylko w nielicznych przypadkach, mianowicie w VTE Moravice - Melč, gdy po dwóch latach monitorowania potwierdzono tylko 1 przypadek na dwóch VTE z karlikiem malutkim. W oparciu o te dane nie należy spodziewać się na tym etapie żadnych negatywnych, skumulowanych skutków VTE na nietoperze.

Opinia autora oceny w sprawie uzupełnienia (możliwe skumulowane skutki projektu):
Autor oceny zgadza się z wnioskami zawartymi w uzupełnieniu dotyczącym skumulowanego oddziaływania projektu na awifaunę i chiropterofaunę nietoperzy, gdyż autor tego dopełnienia jest uznanym ekspertem, który od dawna zajmuje się monitorowaniem wpływu lokalizacji VTE na ptaki i nietoperze.

Opinia burmistrza miasta Kietrz z dnia 15.01.2024 r., sygnatura: WOR.6220.1.1.2024.BM Opinia Burmistrza Miasta Kietrza została przedstawiona jako opinia organu odpowiedzialnego za ochronę środowiska w gminie bezpośrednio sąsiadującej z obszarem planowanej realizacji inwestycji. W opinii tej przedstawiono analizę możliwych oddziaływań przedsięwzięcia na teren gminy, w tym m.in.: oddziaływania na zdrowie ludzi (hałas, efekt migotania cienia, efekt stroboskopowy), oddziaływania kumulatywne przy innych przedsięwzięciach, istniejące lub planowane do realizacji, oddziaływania na dobra kultury i krajobraz, oddziaływania na obszary objęte formami ochrony przyrody, między innymi Obszary Natura 2000 i korytarze ekologiczne.

Ocena wskazała na potrzebę przeprowadzenia monitoringu po realizacji projektu w kontekście rzeczywistego wpływu projektów na awifaunę i chiropterofaunę. Ze szczególnym uwzględnieniem prowadzenia badań na trasach migracji ptaków wędrownych wiosną i jesienią, a także w okresie lęgowym.

Opinia osoby sporządzającej opinię:

Z uwagi na fakt, iż pierwsza część oświadczenia Burmistrza Kietrza nie zawiera uwag do ocenianej dokumentacji, tę część oświadczenia pozostawiamy bez komentarza.

Monitorowanie wpływu projektu na ptaki i nietoperze będzie prowadzone przez trzy lata od momentu uruchomienia farm wiatrowych. Aktywność ptaków i nietoperzy wokół turbin wiatrowych będzie rejestrowana, a obszar wokół turbin zostanie przeszukana w

celu ewentualnego znalezienia martwych ptaków i nietoperzy. Przed rozpoczęciem monitorowania, metodologia monitorowania i szczegóły wynikające z j raportu zostaną skonsultowane z właściwym organem ochrony przyrody, któremu zostaną przekazane wyniki monitorowania. Monitorowanie musi być wykonywane przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Warunek ten zaproponowano w celu ochrony awifauny i chiropterofauny i stanowi on część warunków zawartych w projekcie wiążącego stanowiska, które stanowi część opinii (rozdział VII).

Wniosek burmistrza gminy Pietrowice Wielkie z dnia 19 stycznia 2024 r., sygnatura: IGR.6220. 2.2024

Wniosek burmistrza Pietrowic Wielkich został przedstawiony jako wniosek organu odpowiedzialnego za ochronę środowiska w gminie bezpośrednio sąsiadującej z planowaną realizacją inwestycji. W piśmie wskazano, że mieszkańcy wsi Gródczanki, położonej w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej inwestycji, złożyli protest przeciwko budowie farmy wiatrowej tak blisko ich domów. Mieszkańcy są zaniepokojeni nadmiernym poziomem hałasu, efektem migoczących cieni i spadkiem wartości nieruchomości znajdujących się w pobliżu planowanego projektu. Starosta gminy zwrócił również uwagę na niską jakość tłumaczenia dokumentacji, co utrudniało właściwe zapoznanie się z nią. W związku z protestami i apelami mieszkańców kierowanymi do starosty gminy, zwrócono uwagę na konieczność przeprowadzenia w stosownym czasie konsultacji społecznych.

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

Modelowanie rozprzestrzeniania się hałasu jest uwzględnione w badaniu hałasu (załącznik 5 dokumentacji). Na stronie 11, ust. 3, Tabeli 2 Badania hałasu wskazano, że dla potrzeb przedstawionego badania hałasu założono zastosowanie na wszystkich stanowiskach w Sudicach i Třebomi turbiny Vestas V150-4,5 MW o wysokości osi wirnika 123 m. Według informacji producenta zastosowany model VTE emituje maksymalną moc akustyczną przy rozpatrywanym trybie pracy PO4 od prędkości wiatru 9 m/s z zastosowaniem technologii STE $L_{WA} = 105,0 \text{ dB}$ (więcej Tabela 2). Następnie na str. 17 w przedostatnim akapicie stwierdzono, że na podstawie konfiguracji terenu we wszystkich obliczeniach zamodelowano dwie skrajne sytuacje, a mianowicie teren pochłaniający dźwięk (obszary pokryte roślinnością) i teren odbijający dźwięk (obszary pokryte betonem, gładką pokrywą śnieżną, wypiętrzzeniami mrozowymi na gruntach ornych itp.). Stan modelu z terenem odbijającym stanowi najgorszy możliwy wariant w kierunku wybranych punktów obliczeniowych – patrz Studium hałasu (str. 23, punkt 9). Z powyższych faktów wynika, że we wszystkich wariantach uwzględniono wszystkie możliwe (nawet skrajne, niemal nierealne) scenariusze i ustalono stan rzeczy, co do którego nie ma wątpliwości. Realizacja projektu nie spowoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie, także w porze dziennej (dopuszczalny poziom $L_{AeqD} = 50 \text{ dB}$), ani w nocy (poziom dozwolony $L_{AeqN} = 40 \text{ dB}$), we wszystkich punktach obliczeniowych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z badaniem hałasu (załącznik 5 dokumentacji) maksymalny poziom hałasu przy najbliższym obiekcie chronionym (KB 12) na terenie gminy Gródczanki wyniesie 37,6 dB (więcej Tab. 9, str. 29). Przy czym w miejscowości Gródczanki występujący już poziom hałasu jest wysoki (według pomiarów istniejącego tła akustycznego na terenie zewnętrznym: 39,2 dB w dzień, 36,3 dB w nocy - ze względu na pracę maszyn rolniczych, a szczególnie na pracę obiektów rolniczych).

Potencjalny efekt migotania (rzucania cienia) wywołany przez oceniany projekt będzie miał wpływ przede wszystkim na gminę Třebom, a w mniejszym stopniu również na peryferyjne części gmin Pietraszyn i Gródczanki. Pozostałych okolicznych gmin (Sudice, Samborowice, Cyprzanów, Lekartów, Pietrowice Wielkie, Ściborzyce Wielkie) nie będzie to dotyczyło. Zalecany maksymalny całkowity czas trwania efektu migotania 30 godz.rok⁻¹ nie zostanie przekroczony w żadnej zamieszkałej lokalizacji ze względu na sam projekt. Obliczony łączny potencjalny wpływ migotania wszystkich istniejących

i planowanych farm wiatrowych nie przekroczy zalecanego okresu 30 godzin rocznie. Zalecane kryterium występowania maksymalnego dziennego efektu migotania wynoszące $0,5 \text{ godz.dzień}^{-1}$ może zostać przekroczone jedynie w gminie Třebom ze względu na sam projekt. Wpływ marginalnej południowej części gminy Gródczanki będzie mniej znaczący i nie przekroczy tej wartości odniesienia (roczny czas wystąpienia efektu migotania zwiększy się tu nie więcej niż $3,4 \text{ godz.rok}^{-1}$, co stanowi około 11% zalecanej maksymalnej rocznej sumy). Inwestycja ta będzie wpływała na gminę Pietraszyn tylko w niewielkim stopniu pod względem dziennego maksimum. Czas trwania potencjalnego efektu migotania nie będzie tutaj przekraczał kilku minut dziennie (ze względu na kumulację efektu przy proponowanym przedsięwzięciu nie wzrośnie on o więcej niż $0,1 \text{ godz.rok}^{-1}$, tj. o około 6 minut.rok⁻¹). W pozostałych gminach efekt migotania nie będzie występował w następstwie projektu. Więcej szczegółów znajduje się w załączniku 4 do dokumentacji (str. 12 i 14), w którym przedstawiono wyniki modelowania matematycznego efektu migotania. Adnotacja: Należy podkreślić, że w Republice Czeskiej i Unii Europejskiej nie obowiązują żadne wiążące wartości graniczne dotyczące oceny i czasu trwania efektu migotania. Sytuację uważa się za potencjalnie wyjątkowo uciążliwą, gdy występowanie efektu migotania na danym miejscu przekracza 0,5 godziny dziennie lub 30 godzin rocznie (patrz również powyżej). Na podstawie powyższych wyników można stwierdzić, że skutki efektu stroboskopowego i efektu migotania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym skutki kumulacji z innymi istniejącymi lub planowanymi w pobliżu elektrowniami wiatrowymi, można ocenić jako nieistotne.

Teoretyczny spadek cen nieruchomości wokół farm wiatrowych można określić co najmniej jako spekulacyjny. W bezpośrednim sąsiedztwie nieruchomości nie planuje się budowy farm wiatrowych. Po stronie polskiej również nie odnotowano spadku cen ze względu na istniejące projekty elektrowni wiatrowych. Z tego względu trudno założyć, że taki wpływ mógłby wystąpić w wyniku realizacji projektu na terenie Republiki Czeskiej. Znane są plany zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich. Biorąc pod uwagę istniejące i planowane elektrownie wiatrowe po stronie polskiej, trudno mówić o ograniczeniu inwestycji na tym terenie, gdyż jest to w przeważającej mierze teren użytkowany rolniczo, poza granicami gmin, bez infrastruktury technicznej i komunikacyjnej umożliwiającej budownictwo mieszkaniowe lub zakładanie nowych stałych osiedli. Co więcej, faktem jest, że strona polska planuje na pograniczu polsko-czeskim znacznie więcej projektów budowy elektrowni wiatrowych niż w samej Republice Czeskiej. Do tej pory czeskie gminy i właściwe organy państwowe nie zostały poinformowane o większości z nich i nie zezwolono im na udział w ocenie międzypaństwowej, mimo że niektóre projekty są już uruchomione. Należy również zauważyć, że ocena wpływu na gospodarkę nie jest częścią procesu oceny oddziaływania na środowisko (EIA).

Odnosnie krytyki dotyczącej niskiej jakości tłumaczenia dokumentacji można zauważyć, że odpowiednie rozdziały dokumentacji EIA, tj. części dokumentacji niezbędnej do zapoznania się z projektem oraz identyfikacji oddziaływań i określenia ich znaczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zostały przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego. Cała dokumentacja, łącznie ze wszystkimi załącznikami, została przetłumaczona maszynowo w stopniu wykraczającym poza wymagania prawne, a oczywiste nieścisłości zostały usunięte. Z powyższego wynika, że stronie polskiej przekazano informacje wykraczające poza zwykłe ramy. Należy jednak zaznaczyć, że zgodnie z dokumentacją **nie wystąpią żadne istotne negatywne oddziaływania** na terytorium **Rzeczypospolitej Polskiej**.

W dniu 18 marca 2024 r. w gminie Třebom odbyła się publiczna dyskusja nad planem, która była jednocześnie tłumaczona na język polski, zgodnie ze zgłoszonym zainteresowaniem polskich gmin i obywateli, a każda zainteresowana strona polska mogła wziąć udział w przedmiotowej dyskusji publicznej. Z tej możliwości skorzystało wielu polskich obywateli, a podczas rozmów publicznych inwestor i zespół ekspertów wykonywujących dokumentację odpowiedzieli na wszystkie polskie uwagi i pytania. Dla

pełnego obrazu należy dodać, że przedstawiciele strony polskiej poruszyli kwestie natury ogólnej, dotyczące wyłącznie rekompensat finansowych lub skutków ekonomicznych, nie przedstawili natomiast żadnych zasadniczych uwag ani wymagań dotyczących poszczególnych oddziaływań projektu na środowisko i zdrowie publiczne. Biorąc pod uwagę powyższe fakty, a także zważywszy na nieznaczące oddziaływanie na zdrowie i środowisko na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (i jedynie w odosobnionych, bardzo mało prawdopodobnych scenariuszach, jak wynika z wniosków dokumentacji EIA), dalsze konsultacje nie wydają się konieczne.

Konsultacje transgraniczne w formie spotkań ekspertów zgodnie z art. 5 konwencji Espoo

W związku z ww. stanowiskiem Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie dokumentacji dotyczącej oddziaływania na środowisko przedmiotowego przedsięwzięcia, strona polska wnosi o pisemne sprostowanie braków w zakresie analiz dotyczących możliwości wystąpienia kumulatywnych oddziaływań na awifaunę i chiropterafaunę.

Strona polska nie wyklucza konieczności organizacji konsultacji transgranicznych w formie spotkań eksperckich w rozumieniu art. 5 Konwencji Espoo w celu szczegółowego uzgodnienia zakresu środków łagodzących, monitorowania skutków przedmiotowych inwestycji i przeprowadzenia analizy faktycznej realizacji, w szczególności w kontekście oddziaływania na awifaunę i chiropterafaunę. Decyzja o konieczności zorganizowania konsultacji transgranicznych zostanie podjęta przez stronę polską po otrzymaniu wyjaśnień i uzupełnień w zakresie określonym w niniejszym piśmie.

W związku z protestami okolicznych mieszkańców strona polska wskazuje na konieczność odbycia się spotkania publicznego, podczas którego zapewnione zostanie tłumaczenie na język polski.

Udział społeczeństwa zgodnie z art. 3 ust. 8 konwencji Espoo

Pragnę poinformować, iż zgodnie z polskim prawodawstwem, w ocenie dokumentacji opinii oddziaływania na środowisko przekazanej przez drugą stronę zapewniony jest udział społeczeństwa. W odniesieniu do art. 4 ust. 2 konwencji Espoo przekazana przez stronę czeską dokumentacja została udostępniona polskiemu społeczeństwu, wraz z możliwością składania uwag i propozycji w terminie od 15 grudnia 2023 r. do 15 stycznia 2024 r. (włącznie).

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

*Szczegółowa ocena wpływu przedmiotowego projektu na gatunki ptaków objętych szczególną ochroną oraz lokalną faunę nietoperzy została przedstawiona powyżej w stanowisku osoby sporządzającej opinię w podrozdziale **Skumulowane oddziaływanie**, która jest częścią oświadczenia Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej (dalej również „GŘOŽP PR”) z dnia 05.02.2024. Można stwierdzić, że oddziaływanie projektu na ptaki można rozważać w promieniu maksymalnie 1,5 km od lokalizacji branych pod uwagę w kontekście VTE. Teren objęty projektem nie jest częścią istotnego szlaku migracyjnego żadnego gatunku ptaków, ani istotnym obszarem zimowania. Miejsce to nie jest również znaczącym żerowiskiem dla żadnego z popularniejszych gatunków żyjących w Czechach i Polsce, które mogłyby przylecieć na to miejsce z bardziej odległych okolic rozważanych VTE. Potencjalnie narażone są jedynie gatunki gniazdujące lokalnie w bezpośrednim sąsiedztwie rozpatrywanych VTE. Potencjalne nakładanie się oddziaływań na ptaki w Polsce jest zatem brane pod uwagę jedynie w przypadku najbliższych VTE na granicy państwowej Czech i Polski. Jeśli chodzi o oddziaływanie na nietoperze, decydującym czynnikiem jest niewielka aktywność lotna nietoperzy w rejonie rozważanego VTE. Teren ten nie jest szlakiem migracji nietoperzy ani miejscem ich skupisk, nie jest też atrakcyjniejszym miejscem żerowania. Biorąc pod uwagę aktywność lotów na tym obszarze, lokalizacja spełnia wymogi obszaru o minimalnej aktywności lotów, spełnia wymogi dotyczące odległości od drzewostanów oraz spełnia wymogi dotyczące odległości od większych*

lub licznějších kolonii netopery na terenie Czech i Polski, które nie występują w pobliżu projektu.

W świetle powyższych faktów oczywiste jest, że uzupełnienie dokumentacji dotyczącej możliwości kumulatywnego oddziaływania na awifaunę i chiropterofaunę jest zbędne ze względu na długotrwały monitoring tego obszaru (od roku 1995 – więcej załącznik nr 8, str. 2. ust. 1) i zarejestrowane gatunki, ponieważ zidentyfikowano całą awifaunę i chiropterofaunę, a wpływ projektu został szczegółowo oceniony.

Adnotacja: Aby spełnić wymóg dotyczący możliwych skumulowanych oddziaływań projektu na awifaunę i chiropterofaunę (wymagany przez Generalną Dyрекję Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej) na ocenianym obszarze, w związku z rozważaną realizacją VTE Třebom/Sudice, autor oceny zwrócił się do autora załączników 7 i 8 dokumentacji z prośbą o uzupełnienie tych oddziaływań (z dnia 23.10.2024 r.) (Mgr. Radim Kočvara). Szczegóły podano powyżej w stanowisku autora opinii do oświadczenia Generalnej Dyрекji Ochrony Środowiska PR (l.p. DOOŠ-TSOOŠ.442.29.2020.MT.13 z dnia 05.02.2024).

Ministerstwo Środowiska Republiki Czeskiej w piśmie l.p. MZP/2024/710/2393 z dnia 24.04.2024 reagowało na uwagi strony polskiej zgłoszone w ramach konsultacji prowadzonych na podstawie art. 5 Konwencji z Espoo (pismo pani Doroty Toryfter-Szumańskiej, zastępcy dyrektora Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko Generalnej Dyрекji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej, l.p. DOOŠ-TSOOŠ.442.29.2020.MT.13 z dnia 05.02.2024, które jest wspomniane powyżej) poprzez przesłanie dodatkowych dokumentów pomocniczych do dokumentacji EIA wraz z odpowiedziami na poszczególne polskie wymagania i uwagi, która została przygotowana przez zgłaszającego przedsięwzięcie i sporządzającego dokumentację EIA po konsultacji z Ministerstwem Środowiska (zwane dalej „MŽP ČR“).

Pisemne wyjaśnienia przesłane w liście MŽP z dnia 24 kwietnia 2024 (l.p. MZP/2024/710/2393) zgodnie z przepisami krajowymi zostały przekazane (patrz pismo Generalnej Dyрекji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej, l.p. DOOŠ-TSOOŠ.442.29.2020.JP.17 z dnia 27.05.2024 – adnotacja: (pełna treść pisma poniżej) do organów właściwych dla obszaru możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko, tj. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu. Ze względu na lokalizację elektrowni wiatrowych projektu „VTE Třebom/Sudice” stosowna dokumentacja została również przekazana właściwym organom lokalnym, tj. burmistrzowi miasta Kietrz, staroście miasta Krzanowice i staroście miasta Pietrowice Wielkie.

Po zapoznaniu się z wyjaśnieniami strony czeskiej urzędy regionalne uznały je za wystarczające i nie wniosły dalszych komentarzy. Organizowanie dalszych konsultacji transgranicznych w formie spotkań eksperckich w rozumieniu art. 5 Konwencji z Espoo byłoby zatem bezcelowe. W dniu 18.03.2024 w gminie Třebom odbyła się publiczna dyskusja na temat planu, która była jednocześnie tłumaczona na język polski, w oparciu o zainteresowanie polskich gmin i obywateli, a każda zainteresowana strona polska mogła wziąć udział w dyskusji publicznej. Z tej możliwości skorzystało wielu polskich obywateli, a podczas rozmów publicznych inwestor i zespół ekspertów sporządzających dokumentację odpowiedzieli na wszystkie polskie uwagi i pytania. Dla pełnego obrazu należy dodać, że przedstawiciele strony polskiej poruszyli kwestie natury ogólnej, dotyczące wyłącznie rekompensat finansowych lub skutków ekonomicznych, nie przedstawili natomiast żadnych zasadniczych uwag ani wymagań dotyczących poszczególnych oddziaływań projektu na środowisko i zdrowie publiczne.

Rzeczpospolita Polska, gmina Krzanowice, starosta gminy pan Andrzej Strzedulla w swoim oświadczeniu (sygnatura GP.600.1.1.2023 z dnia 07.01.2024) wskazuje:

W związku z postępowaniem o sygnaturze MPZ/2023/710/3845 w sprawie oceny oddziaływania na środowisko inwestycji polegających na budowie farmy wiatrowej „VTE Sudice” i „VTE Třebom”, starosta Krzanowic przesyła uwagi dotyczące planowanej inwestycji.

1. Starosta Krzanowic wskazuje, że cały dokument nie został poprawnie przetłumaczony. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji przedsięwzięcia wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, projekt tego dokumentu oraz dokumentu dotyczącego przewidywanego oddziaływania na środowisko, tj. części, która umożliwi państwu, na którego terytorium realizacja przedsięwzięcia może mieć wpływ, dokonanie oceny możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko, są sporządzane w języku tego państwa. Po wstępnym przeanalizowaniu stwierdzono, że tłumaczenie zawiera błędy, które w kontekście ustawodawstwa państwa polskiego mogą prowadzić do błędnej interpretacji.

2. Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, zawarta 25 lutego 1991 r. w Espoo, przewiduje obowiązek przeprowadzenia ze stroną konsultacji na podstawie dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko, która będzie obejmować m.in.: potencjalne oddziaływanie transgraniczne planowanej działalności oraz środki mające na celu złagodzenie lub wyeliminowanie tego oddziaływania. Zwracamy się również z prośbą, aby planując te konsultacje, wziąć pod uwagę konieczność przeprowadzenia rozmów także z mieszkańcami wsi, które ze względu na swoje położenie będą najbardziej narażone na skutki potencjalnych inwestycji. W związku z tym wnioskujemy, aby konsultacje dotyczyły możliwych opcji planowanej działalności, w tym opcji jej niepodejmowania, a także możliwych środków łagodzących znacząco szkodliwe oddziaływanie transgraniczne i monitoringu na koszt strony, od której pochodzą oddziaływania, skuteczności tych środków, a także innych form możliwej wzajemnej pomocy w ograniczaniu znacząco szkodliwego oddziaływania transgranicznego planowanej działalności, które mieszkańcy wskażą w trakcie bezpośrednich konsultacji. Zwracamy się z prośbą, aby ramy czasowe przeznaczone na konsultacje uwzględniały stopień złożoności rozpatrywanej sprawy.

3. Ponadto, w razie potrzeby, zwracamy się do strony polskiej z wnioskiem do Ministerstwa Środowiska o zorganizowanie konsultacji transgranicznych w formie spotkania ekspertów, którego celem będzie uzgodnienie działań mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanej inwestycji.

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

*ad 1) Odnosnie krytyki dotyczącej niskiej jakości tłumaczenia dokumentacji można zauważyć, że odpowiednie rozdziały dokumentacji EIA, tj. części dokumentacji niezbędne do zapoznania się z projektem oraz identyfikacji oddziaływań i określenia ich znaczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zostały przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego. Cała dokumentacja, łącznie ze wszystkimi załącznikami, została przetłumaczona maszynowo w stopniu wykraczającym poza wymagania prawne, a oczywiste nieścisłości zostały usunięte. Z powyższego wynika, że stronie polskiej przekazano informacje wykraczające poza bieżące ramy. Należy jednak podkreślić, że zgodnie z dokumentacją **nie wystąpią** żadne istotne **negatywne oddziaływania** na terytorium **Rzeczypospolitej Polskiej**.*

ad 2) W dniu 18 marca 2024 r. w gminie Třebom odbyła się publiczna dyskusja nad planem, która była jednocześnie tłumaczona na język polski, zgodnie ze zgłoszonym zainteresowaniem polskich gmin i obywateli, a każda zainteresowana strona polska mogła wziąć udział w przedmiotowej dyskusji publicznej. Z tej możliwości skorzystało wielu polskich obywateli, a podczas rozmów publicznych inwestor i zespół ekspertów wykonywujących dokumentację odpowiedzieli na wszystkie polskie uwagi i pytania. Dla pełnego obrazu należy dodać, że przedstawiciele strony polskiej poruszyli kwestie natury ogólnej, dotyczące wyłącznie rekompensat finansowych lub skutków

ekonomicznych, nie przedstawili natomiast żadnych zasadniczych uwag ani wymagań dotyczących poszczególnych oddziaływań projektu na środowisko i zdrowie publiczne.

ad 3) Ministerstwo Środowiska Republiki Czeskiej pismem z dnia 24.04.2024 pod l.p. MZP/2024/710/2393 reagowało na uwagi strony polskiej zgłoszone w ramach konsultacji przeprowadzonych na podstawie art. 5 Konwencji z Espoo (pismo pani Doroty Toryfter-Szumańskiej, zastępcy dyrektora Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej, l.p. DOOŚ-TSOOŚ.442.29.2020.MT.13 z dnia 05.02.2024, które jest wspomniane powyżej) poprzez przesłanie dodatkowych dokumentów pomocniczych do dokumentacji EIA wraz z odpowiedziami na poszczególne polskie wymagania i uwagi, która została przygotowana przez zgłaszającego przedsięwzięcie i sporządzającego dokumentację EIA po konsultacji z Ministerstwem Środowiska (zwane dalej „MŽP ČR”).

Pisemne wyjaśnienia przesłane w liście MŽP z dnia 24 kwietnia 2024 (l.p. MZP/2024/710/2393) zgodnie z przepisami krajowymi zostały przekazane (patrz pismo Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej, l.p. DOOŚ-TSOOŚ.442.29.2020.JP.17 z dnia 27.05.2024 – do organów właściwych dla obszaru możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko, tj. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu. Ze względu na lokalizację elektrowni wiatrowych projektu „VTE Třebom/Sudice” stosowna dokumentacja została również przekazana właściwym organom lokalnym, tj. burmistrzowi miasta Kietrz, staroście miasta Krzanowice i staroście miasta Pietrowice Wielkie.

Po zapoznaniu się z wyjaśnieniami strony czeskiej urzędy regionalne uznały je za wystarczające i nie wniosły dalszych komentarzy. Organizowanie dalszych konsultacji transgranicznych w formie spotkań eksperckich w rozumieniu art. 5 Konwencji z Espoo byłoby zatem bezcelowe.

Rzeczpospolita Polska, miasto Kietrz, pan Ireneusz Kaczmar (Kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Rekultywacji Gruntów), w swoim oświadczeniu (sygnatura WOR.6220.1.1.2024.BM z dnia 15.01.2024) wskazuje:

Na podstawie art. 118 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenie oddziaływania na środowisko (pełne brzmienie: Dz.U. z roku 2023, nr 1094, w brzmieniu późniejszych przepisów) w związku z listem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, ul. Firmowa 1, 45-594 Opole, nr WOOŚ.442.1.2020.IOC.8 z dnia 14. 12. 2023 w sprawie wydania opinii dotyczącej transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć polegających na budowie farm wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom” na terenie Republiki Czeskiej, po zapoznaniu się z dokumentacją dotyczącą oceny oddziaływania na środowisko wyżej wskazanych przedsięwzięć

DECYDUJĘ

o wyrażeniu pozytywnej opinii w sprawie postępowania transgranicznego dotyczącego planów budowy elektrowni wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom” na terenie Republiki Czeskiej w kontekście charakteru i zakresu potencjalnych oddziaływań.

UZASADNIENIE

Regionalny dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu w piśmie nr WOOŚ. 442.1.2020.IOC.8 z dnia 14.12.2023 s zwrócił się do burmistrza Kietrza z prośbą o wydanie opinii dotyczącej transgranicznego postępowania w sprawie oddziaływania na środowisko farm wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom” na terenie Republiki Czeskiej w terminie do 29.12.2023. Starosta Kietrza w liście nr WOR.6220.1.42.2023.BM z dnia 28.12.2023 poinformował Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Opolu, że zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie w powyższym terminie nie jest możliwe ze względu na szczególnie skomplikowany charakter sprawy. Ponadto artykuły 4 i 5 Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r., dotyczące współpracy między stroną narażoną a stroną źródła oddziaływania, wprowadzają koncepcję rozsądnego terminu. Zdaniem lokalnego organu termin wyznaczony przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Opolu był zbyt krótki, aby organ mógł wydać opinię w formie decyzji odnośnie rodzaju przedsięwzięcia lub charakteru i rozmiaru potencjalnego oddziaływania. Jednocześnie zaproponowano nowy termin wydania opinii, tj. do 18 stycznia 2024 r. Następnie, 4 stycznia 2024 r. do lokalnego urzędu wpłynęło pismo z Regionalnej Dyрекcji Ochrony Środowiska w Opolu nr WOOŚ. 442.1.2020.IOC, które przesyłało pismo Generalnej Dyрекcji Ochrony Środowiska w Warszawie nr DOOŚ-TSOOŚ. 442.29.2020.MT.13 z dnia 04.01.2024 dotyczące przedłużenia terminu złożenia opinii do dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowych przedsięwzięć. Zgodnie z informacją zawartą w piśmie dopuszczalny termin złożenia opinii to 15.01.2024 r.

2.5 Planowany projekt będzie zlokalizowany na terenie gmin Třebom i Sudice w Republice Czeskiej, w odległości około 760 m od granicy z Polską. Najbliższą zabudową na terenie gminy Kietrz są domy mieszkalne w gminie Šciborzyce Wielkie, które znajdują się w odległości ok. 2,5 km od planowanej inwestycji. Obszar wokół elektrowni składa się głównie z pól uprawnych z minimalną ilością roślinności drzewiastej.

Planowany projekt obejmuje budowę maksymalnie 9 turbin wiatrowych (5 w gminie Třebom i 4 w gminie Sudice) o maksymalnej wysokości osi turbiny wiatrowej 140 m, maksymalnej wysokości całkowitej 211 m, maksymalnej długości łopat turbiny wiatrowej 75 m, maksymalnej średnicy turbiny wiatrowej 150 m i maksymalnej szacowanej mocy 4,5 MW każda. Plan zakłada również zagospodarowanie terenów wokół elektrowni, w tym budowę podziemnych przyłączy elektrycznych. Łączna powierzchnia gruntu pod budowę 5 elektrowni wiatrowych w gminie Třebom wyniesie 1,56 ha, a pod budowę 4 elektrowni wiatrowych w gminie Sudice – około 1,5 ha.

Na terenie gminy Kietrz działają 2 elektrownie wiatrowe zlokalizowane na działkach 924/1 i 1021/3, wchodzących w skład gminy Kietrz, o wysokości wieży 100 m i łącznej wysokości 150 m. Na działce nr 62 planowana jest budowa elektrowni wiatrowej, część gminy Rogożany, z wysokością wieży 46,5 m i całkowitą wysokością 73 m. Planowana inwestycja nie będzie miała negatywnego wpływu na zdrowie ludzkie na terenie Polski, nawet łącznie ze skumulowanymi skutkami innych istniejących lub planowanych inwestycji.

Ze względu na lokalizację planowana inwestycja nie będzie stwarzała ryzyka hałasu ani rzucania cieni stroboskopowych dla mieszkańców gminy Kietrz.

Nie przewiduje się, aby planowana inwestycja miała jakikolwiek wpływ na powietrze i klimat w Polsce.

Ze względu na lokalizację planowany projekt nie jest narażony na ryzyko osuwisk.

W bezpośrednim zasięgu planowanego projektu nie znajdują się żadne zabytki ani inne dobra kultury. Najważniejszy zabytek gminy Kietrz znajduje się 2,7 km od planowanego projektu 143. Chodzi o kościół ewangelicko-augsburski pw. Najświętszej Marii Panny w Ściborzycach Wielkich z 1873 roku. W Kietrzu, w odległości 4,2 km znajduje się Kościół św. Tomasza Apostoła oraz ruiny Zamku Gaszynów z XVI-XIX wieku. Planowany projekt nie będzie miał żadnego wpływu na te zabytki.

Planowane przedsięwzięcie będzie realizowane poza obszarem o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, w tym poza formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r., nr 1336, z późn. zm.) i w związku z tym nie będą naruszały zakazów, które ich dotyczą. Teren ten położony jest poza granicami i nie znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów Natura 2000 Opole, a ponadto jest położony poza siedliskami przyrodniczymi i miejscami występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony których jest przeznaczony. Planowana inwestycja zlokalizowana jest w odległości ok. 3,7 km na zachód od rezerwatu przyrodniczego „Góra Gipsowa” i ok. 4,2 km na zachód od rezerwatu przyrody „Rozumice”, którego obszar włączony jest do obszaru chronionego Natura 2000.– „Rozumicki Las” PLH160018.

Dla przedmiotowego obszaru został sporządzony: plan zadań ochronnych (zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie ustalenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Rozumicki Las” PLH160018 - Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego, nr 573) oraz plan ochrony rezerwatu „Rozumice”, który zawiera plan działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Rozumicki Las” PLH160018 (rozporządzenie dyrektora regionalnego ds. ochrony środowiska w Opolu z dnia 14 sierpnia 2013 r. w sprawie ustalenia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Rozumie Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z roku 2013, nr 1844, w brzmieniu późniejszych przepisów). Przedmiotowe akty prawne identyfikują istniejące i potencjalne zagrożenia dla utrzymania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000 oraz określają cele działań ochronnych. Planowane przedsięwzięcia, biorąc pod uwagę charakter prac oraz odległość od obszaru Natura 2000, nie będą stwarzać zagrożeń wymienionych w planie działań ochronnych i planie ochrony, ani nie wpłyną na możliwość osiągnięcia celów działań ochronnych.

Inwestycja nie będzie miała negatywnego wpływu na planowane formy ochrony przyrody oraz obszary planowanego wzmocnienia istniejących form ochrony przyrody (wymienione w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego z 2019 r.), gdyż nie znajdują się one w zasięgu wpływu inwestycji.

Planowana inwestycja leży poza korytarzami ekologicznymi wyznaczonymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego w oparciu o Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Planowany projekt jest zlokalizowany około 2,1 km na północ od korytarza ekologicznego doliny rzeki Troi o znaczeniu regionalnym. Lokalizacja farmy wiatrowej nie będzie miała negatywnego wpływu na możliwość korzystania przez ptaki z tego korytarza ekologicznego.

Oprócz powyższego, omawiany projekt wymaga, po wdrożeniu, w fazie eksploatacji, monitorowania i kontroli wpływu pracy turbiny na aktywność i śmiertelność ptaków i nietoperzy. Monitoring powinien być intensywniejszy w okresie wiosennych i zimowych migracji ptaków oraz w okresie lęgowym.

Planowany projekt nie będzie miał negatywnego wpływu na krajobraz.

Biorąc powyższe pod uwagę, podejmujemy decyzję wskazaną we wstępie.

Od tej decyzji nie można się odwołać.

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

Biorąc pod uwagę, że miasto Kietrz podjęło decyzję, mając na uwadze charakter i zakres potencjalnych oddziaływań na środowisko, o wyrażeniu pozytywnej opinii

sprawie postępowania transgranicznego dotyczącego planów budowy elektrowni wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom” (obecnie połączony plan VTE Třebom/Sudice) na terenie Republiki Czeskiej, oświadczenie to pozostawia się bez komentarza. Wymagania dotyczące monitorowania będą spełniane w następujący sposób:

Monitorowanie wpływu projektu na ptaki i nietoperze będzie prowadzone przez trzy lata od momentu uruchomienia farm wiatrowych. Aktywność ptaków i nietoperzy będzie rejestrowana w pobliżu farm wiatrowych, a następnie będzie przeszukiwana powierzchnia w pobliżu farm wiatrowych, w poszukiwaniu zwłok ptaków i nietoperzy. Przed rozpoczęciem monitoringu, metodologia monitoringu i szczegóły wynikającego z raportu zostaną skonsultowane z właściwym organem ochrony przyrody, któremu zostaną przekazane wyniki monitoringu. Monitorowanie musi być prowadzone przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Warunek ten zaproponowano w celu ochrony awifauny i chiropterofauny i stanowi on część warunków zawartych w projekcie wiążącego stanowiska, która stanowi część opinii (rozdział VII).

Rzeczpospolita Polska, starosta gminy Pietrowice Wielkie w swoim piśmie (sygnatura IGR. 220. 2.2024 z dnia 19.01. 2024) wskazuje:

W związku z postępowaniem o sygnaturze MPZ/2023/710/3845, dotyczącym oceny oddziaływania na środowisko inwestycji polegającej na budowie farm wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom”, starosta gminy Pietrowice Wielkie wyraża swoje uwagi do planowanej inwestycji.

1. Mieszkańcy gminy Gródczanki, położonej w pobliżu planowanej inwestycji, złożyli protest przeciwko budowie farmy wiatrowej tak blisko ich domów. Mieszkańcy uważają, że hałas emitowany przez turbiny wiatrowe znacznie utrudni im codzienne życie. Martwią się również o stroboskopowe cienie, które powstają, gdy turbina wiatrowa porusza się w słoneczne dni, gdy słońce znajduje się za turbiną. Podczas obracania się łopat następuje zjawisko zmiennego padania promieni słonecznych na nieruchomą ziemię, co ich zdaniem negatywnie wpływa na psychikę człowieka i pogarsza jakość jego życia. Mieszkańcy twierdzą również, że ich ziemia straci na wartości, a przeznaczenie pozostałych nieruchomości w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pietrowice Wielkie zostanie w znacznym stopniu ograniczone przez planowaną inwestycję.

2. Starosta gminy Pietrowice Wielkie jest zdania, że cały dokument nie został przetłumaczony poprawnie. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w razie stwierdzenia możliwości wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji przedsięwzięcia wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, dokument obejmujący przedsięwzięcie i przewidywane oddziaływanie na środowisko w części, która umożliwi państwu, na którego terytorium będzie oddziaływać realizacja przedsięwzięcia, dokonanie oceny możliwego znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, sporządza się w języku tego państwa. Po wstępnej analizie stwierdziliśmy, że tłumaczenie zawiera błędy, które w kontekście regulacji prawnych wydanych przez państwo polskie może powodować trudności interpretacyjne.

3. Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, zawarta w Espoo 25 lutego 1991 r., stanowi, że konsultacje muszą być przeprowadzane na podstawie dokumentacji w zakresie oceny oddziaływania na środowisko ze stroną narażoną na ryzyka, które dotyczą m.in.: potencjalnego transgranicznego oddziaływania planowanej działalności oraz możliwości ograniczenia lub wyeliminowania tego oddziaływania. Zwracamy się z prośbą, aby planując konsultacje, wziąć pod uwagę konieczność przeprowadzenia bezpośrednich rozmów z

mieszkańcami wsi, którzy ze względu na swoje położenie będą najbardziej narażeni na skutki potencjalnych inwestycji. Zwracamy się z prośbą, aby konsultacje obejmowały możliwe opcje planowanej działalności, w tym opcję jej niepodejmowania, a także możliwe środki łagodzące znaczące szkodliwe oddziaływanie transgraniczne i monitorowanie na koszt strony pochodzenia skutków realizacji tych środków, a także inne formy możliwej wzajemnej pomocy w ograniczaniu wszelkich znaczących szkodliwych oddziaływań transgranicznych planowanej działalności, które zostaną wskazane przez mieszkańców w trakcie bezpośrednich konsultacji. Zwracamy się z prośbą, aby ramy czasowe konsultacji uwzględniały stopień złożoności danej sprawy.

4. Dodatkowo, jeżeli zajdzie taka potrzeba, zwrócimy się do strony polskiej o nawiązanie kontaktu z Ministerstwem Środowiska Republiki Czeskiej w celu przeprowadzenia konsultacji transgranicznych w formie spotkania ekspertów, którego celem będzie wybór środków służących wyeliminowaniu lub ograniczeniu znaczącego transgranicznego oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko.

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

ad 1) Modelowanie rozprzestrzeniania się hałasu jest uwzględnione w badaniu hałasu (załącznik 5 dokumentacji). Na str. 11, w ust. 3, Tabeli 2 Badania hałasu wskazano, że na potrzeby przedstawionego badania hałasu przyjęto zastosowanie turbiny Vestas V150-4,5 MW z wysokością osi wirnika 123 m na wszystkich stanowiskach w Sudicach i Třebomi. Według informacji producenta zastosowany model VTE emituje maksymalną moc akustyczną w rozpatrywanym trybie pracy PO4 od prędkości wiatru 9 m/s i zastosowaniu technologii STE $L_{WA} = 105,0 \text{ dB}$ (więcej Tabela 2). Następnie na str. 17 w przedostatnim ustępie wskazano, że na podstawie konfiguracji terenu, we wszystkich obliczeniach modelowano dwie skrajne sytuacje, a mianowicie teren pochłaniający dźwięki (obszary pokryte roślinnością) i teren odbijający dźwięki (obszary pokryte betonem, gładką pokrywą śnieżną, szronem na gruntach ornych itp.). Stan modelu z terenem odbijającym stanowi najgorszy możliwy wariant w kierunku wybranych punktów obliczeniowych – patrz Badanie hałasu (str. 23, punkt 9).

Z powyższych faktów wynika, że we wszystkich wariantach uwzględniono wszystkie możliwe (nawet skrajne, niemal nierealne) scenariusze i ustalono stan rzeczy, co do którego nie ma wątpliwości. Realizacja projektu nie spowoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie, także w porze dziennej (dopuszczalny poziom $L_{AeqD} 50 \text{ dB}$), ani porze nocnej (dopuszczalny poziom $L_{AeqN} 40 \text{ dB}$), we wszystkich punktach obliczeniowych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z badaniem hałasu (załącznik 5 dokumentacji) maksymalna wartość hałasu przy najbliższym chronionym obiekcie (KB 12) gminy Gródczanki będzie wynosić 37,6 dB (więcej Tabela 9, str. 29). Przy tym w gminie Gródczanki istniejący poziom hałasu jest już wysoki (według pomiarów istniejącego tła akustycznego na terenie zewnętrznym): 39,2 dB den, 36,3 dB noc – z powodu eksploatacji maszyn rolniczych, a zwłaszcza z powodu eksploatacji budynków rolniczych).

*Potencjalny efekt migotania (rzucania cienia) wywołany przez rozpatrywany projekt będzie miał wpływ przede wszystkim na gminę Třebom, a w mniejszym stopniu również na peryferyjne części gmin Pietraszyn i Gródczanki. Na inne okoliczne gminy (Sudice, Samborowice, Cyprzanów, Lekartów, Pietrowice Wielkie, Ściborzyce Wielkie) nie będzie miało wpływu. Zalecany maksymalny łączny czas trwania efektu migotania wynoszący 30 godzin/rok nie zostanie przekroczony w żadnej zamieszkałej lokalizacji ze względu na sam projekt. Obliczony łączny potencjalny wpływ migotania światła wszystkich istniejących i planowanych farm wiatrowych nie przekroczy zalecanego okresu 30 godzin rocznie. Zalecane kryterium maksymalnego dziennego występowania efektu migotania wynoszące $0,5 \text{ godz.dzień}^{-1}$ może zostać przekroczone jedynie w gminie Třebom. Oddziaływanie na peryferyjną, południową część gminy Gródczanki będzie mniej znaczące i **nie przekroczy** tej wartości odniesienia (roczny okres efektu migotania wydłuży się maksymalnie o $3,4 \text{ hod.rok}^{-1}$, co stanowi około 11% zalecanej*

maksimalnej rocznej sumy). Więcej szczegółów znajduje się w Załączniku 4 dokumentacji (str. 12 i 14), w którym przedstawiono wyniki sporządzonego modelowania matematycznego efektu migotania.

Adnotacja: Należy podkreślić, że w Republice Czeskiej i Unii Europejskiej nie obowiązują żadne wiążące wartości graniczne dotyczące oceny i czasu trwania efektu migotania. Sytuację uważa się za potencjalnie wyjątkowo uciążliwą, gdy występowanie efektu migotania w miejscu odbioru przekracza 0,5 godziny dziennie lub 30 godzin rocznie (patrz również powyżej).

Na podstawie powyższych wyników można stwierdzić, że skutki efektu stroboskopowego i efektu migotania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym skutki kumulacji z innymi istniejącymi lub planowanymi w pobliżu elektrowniami wiatrowymi, można ocenić jako nieistotne.

Teoretyczny spadek cen nieruchomości wokół farm wiatrowych można określić co najmniej jako spekulacyjny. W bezpośrednim sąsiedztwie nieruchomości nie planuje się budowy farm wiatrowych. Po stronie polskiej również nie odnotowano spadku cen ze względu na istniejące projekty elektrowni wiatrowych. Z tego względu trudno założyć, że taki wpływ mógłby wystąpić w wyniku realizacji projektu na terenie Republiki Czeskiej. Znane są plany zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich. Biorąc pod uwagę istniejące i planowane elektrownie wiatrowe po stronie polskiej, trudno mówić o ograniczeniu inwestycji na tym terenie, gdyż jest to w przeważającej mierze teren użytkowany rolniczo, poza granicami gmin, bez infrastruktury technicznej i komunikacyjnej umożliwiającej budownictwo mieszkaniowe lub zakładanie nowych stałych osiedli. Co więcej, faktem jest, że strona polska planuje na pograniczu polsko-czeskim znacznie więcej projektów budowy elektrowni wiatrowych niż w samej Republice Czeskiej. Do tej pory czeskie gminy i właściwe organy państwowe nie zostały poinformowane o większości z nich i nie zezwolono im na udział w ocenie między państwowej, mimo że niektóre projekty są już uruchomione. Należy również zauważyć, że ocena wpływu na gospodarkę nie jest częścią procesu oceny oddziaływania na środowisko (EIA). Republika Czeska nie jest zobowiązana do dokonywania w ramach procesu ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oceny wpływu projektu na przyszły hipotetyczny potencjalny rozwój, pod który ponadto nie wyznaczono jeszcze gruntów budowlanych.

Ad 2) Odnośnie krytyki dotyczącej niskiej jakości tłumaczenia dokumentacji można zauważyć, że odpowiednie rozdziały dokumentacji EIA, tj. części dokumentacji niezbędnej do zapoznania się z projektem oraz identyfikacji oddziaływań i określenia ich znaczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zostały przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego. Cała dokumentacja, łącznie ze wszystkimi załącznikami, została przetłumaczona maszynowo w stopniu wykraczającym poza wymagania prawne, a oczywiste nieścisłości zostały usunięte. Z powyższego wynika, że stronie polskiej przekazano informacje wykraczające poza zwykłe ramy. Należy jednak zaznaczyć, że zgodnie z dokumentacją nie wystąpią żadne istotne negatywne oddziaływania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

ad 3) W dniu 18 marca 2024 r. w gminie Třebom odbyła się publiczna dyskusja nad planem, która była jednocześnie tłumaczona na język polski, zgodnie ze zgłoszonym zainteresowaniem polskich gmin i obywateli, a każda zainteresowana strona polska mogła wziąć udział w przedmiotowej dyskusji publicznej. Z tej możliwości skorzystało wielu polskich obywateli, a podczas rozmów publicznych inwestor i zespół ekspertów wykonywujących dokumentację odpowiedzieli na wszystkie polskie uwagi i pytania. Dla pełnego obrazu należy dodać, że przedstawiciele strony polskiej poruszyli kwestie natury ogólnej, dotyczące wyłącznie rekompensat finansowych lub skutków ekonomicznych, nie przedstawili natomiast żadnych zasadniczych uwag ani wymagań dotyczących poszczególnych oddziaływań projektu na środowisko i zdrowie publiczne.

ad 4) Ministerstwo Środowiska Republiki Czeskiej pismem, l.p. JMZP/2024/710/ 2393 z

dnia 24.04.2024 reagovalo na uwagi strony polskiej zgłoszone w ramach konsultacji prowadzonych na podstawie art. 5 Konwencji z Espoo (pismo pani Doroty Toryfter-Szumańskiej, zastępcy dyrektora Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej, l.p. DOOŚ-TSOOŚ.442.29.2020.MT.13 z dnia 05.02.2024, które jest wspomniane powyżej) poprzez przesłanie dodatkowych dokumentów pomocniczych do dokumentacji EIA wraz z odpowiedziami na poszczególne polskie wymagania i uwagi, która została przygotowana przez zgłaszającego przedsięwzięcie i sporządzającego dokumentację EIA po konsultacji z Ministerstwem Środowiska (zwane dalej „MŽP ČR”).

Pisemne wyjaśnienia przesłane w liście MŽP z dnia 24.04.2024 (l.p. MŽP/2024/710/2393) zgodnie z przepisami krajowymi zostały przekazane (patrz pismo Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej, l.p. DOOŚ-TSOOŚ.442.29.2020.JP.17 z dnia 27.05.2024 do organów właściwych dla obszaru możliwego transgranicznego oddziaływania na środowisko, tj. do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu. Ze względu na lokalizację elektrowni wiatrowych projektu „VTE Třebom/Sudice” stosowna dokumentacja została również przekazana właściwym organom lokalnym, tj. burmistrzowi miasta Kietrz, staroście miasta Krzanowice i staroście miasta Pietrowice Wielkie.

Po zapoznaniu się z wyjaśnieniami strony czeskiej urzędy regionalne uznały je za wystarczające i nie wniosły dalszych uwag. Organizowanie dalszych konsultacji transgranicznych w formie spotkań eksperckich w rozumieniu art. 5 Konwencji z Espoo byłoby zatem bezcelowe.

Stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej, w oświadczeniu pani Doroty Toryfter-Szumańskiej, zastępcy dyrektora Departamentu Ocen Oddziaływania na Środowisko **Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska Rzeczypospolitej Polskiej (GŘOŽP PR)**, l.p. DOOŚ-TSOOŚ.442.29.2020.JP.17 z dnia 27.05.2024 (w oświadczeniu zatytułowanym „Konsultacje transgraniczne zgodnie z artykułami 4 i 5 Konwencji z Espoo w sprawie elektrowni wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom” na terytorium Republiki Czeskiej”) stwierdza się:

Szanowny panie dyrektorze,

w odpowiedzi na Państwa pismo z dnia 24 kwietnia 2024 r., znak: MŽP/2024/710/2393, w którym odpowiadają Państwo na uwagi strony polskiej zgłoszone w ramach konsultacji prowadzonych na podstawie art. 5 Konwencji z Espoo w sprawie dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć polegających na budowie dwóch elektrowni wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom”, przekazuję następującą opinię.

Na wstępie strona polska pragnie podziękować za możliwość wzięcia udziału polskiego społeczeństwa w rozmowach publicznych, które odbyły się 18 marca 2024 r. w Trzeboniu.

Pisemne wyjaśnienia przesłane pismem z dnia 24 kwietnia 2024 r. zgodnie z przepisami prawa krajowego zostały przekazane organom właściwym ze względu na obszar potencjalnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, tj. regionalnemu dyrektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach i regionalnemu dyrektorowi Ochrony Środowiska w Opolu. Ze względu na lokalizację elektrowni wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom” stosowna dokumentacja została również przekazana właściwym organom lokalnym, tj. burmistrzowi miasta Kietrz, staroście gminy Krzanowice i staroście gminy Pietrowice Wielkie.

Po zapoznaniu się z wyjaśnieniami strony czeskiej władze regionalne uznały je za wystarczające i nie wniosły dalszych uwag. Ze strony organów lokalnych uwagi zgłosił starosta Pietrowic Wielkich, wypowiadając się na temat możliwości kolizji inwestycji z planowaną zabudową mieszkaniową i konieczności zachowania odpowiedniej odległości od tej zabudowy, a także na temat rekompensaty za spadek wartości

nieruchomości (pismo starosty gminy Pietrowice Wielkie z dnia 15 maja 2024, załączono) i planowanych protestów w trakcie realizacji projektu.

Informuję, że na wniosek Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w ramach przedłożonej opinii z dnia 15 maja 2024 r. gmina Pietrowice Wielkie określiła w formie dodatkowego wyjaśnienia, że w przyszłości planuje przeznaczyć grunty pod zabudowę mieszkaniową w kierunku do granicy państwa, w związku z czym wnosi o przesunięcie planowanej inwestycji o 800 m **od granicy państwa**.

W związku z powyższym strona polska wnosi o uwzględnienie powyższych uwag przy wydawaniu wiążącej opinii w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a także ostatecznej decyzji w rozumieniu art. 6 Konwencji z Espoo dla elektrowni wiatrowych „VTE Sudice” i „VTE Třebom”.

Jednocześnie chciałbym poprosić o informacje na temat środków odwoławczych, dostępu do wymiaru sprawiedliwości w przypadku zapadnięcia takiej decyzji i możliwościach skorzystania z nich przez podmioty polskie.

Załącznik stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27.05.2024: **Rzeczpospolita Polska, starosta gminy Pietrowice Wielkie** w swoim piśmie (IGR.6220.2.2024 postępowanie, sygnatura MPZ/2023/710/3845 z dnia 15.05. 2024) wskazuje:

W związku z pismem numer WOOS.442.2.2020.JB.15 przedstawia starosta gminy Pietrowice Wielkie uwagi na temat realizowanych konsultacji.

1. Mieszkańcy wsi Hradčanky, położonej w bezpośrednim sąsiedztwie planowanej budowy, złożyli protest przeciwko budowie farmy wiatrowej tak blisko ich domów. Mieszkańcy twierdzą, że ich ziemia straci na wartości i że w planie zagospodarowania przestrzennego gminy Pietrowice Wielkie nie będzie możliwości przeznaczenia dodatkowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. Należy zaznaczyć, że gmina Pietrowice Wielkie przygotowuje nowelizację studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w swoich granicach administracyjnych, w której zostały wyznaczone nowe obszary pod zabudowę mieszkaniową, mogącą kolidować z planowaną farmą wiatrową. Przedłożony i będący przedmiotem dyskusji raport nie wyjaśnił tych kwestii. Gmina Pietrowice Wielkie w imieniu mieszkańców wnioskuje o przesunięcie inwestycji od granicy z gminą Hradčanky, tak aby obowiązkowa strefa zakazu zabudowy w odległości 800 m od farmy wiatrowej nie ograniczała możliwości przeznaczenia dodatkowych gruntów w MPZP pod zabudowę mieszkaniową.
2. Na spotkaniu konsultacyjnym inwestor oświadczył, że planowane po stronie czeskiej turbiny wiatrowe nie będą miały negatywnego wpływu na stronę polską, w związku z czym nie widzi potrzeby wypłacania odszkodowań mieszkańcom gminy Hradčanky, jednak mieszkańcy nie zgadzają się z tym i wskazują, że grunty, którymi obecnie dysponują, tracą na wartości, dlatego zapowiadają protesty podczas realizacji inwestycji.

Stanowisko osoby sporządzającej opinię:

Zgodnie z art. 6 Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (zwanej dalej „Konwencją z Espoo”) wiążąca opinia EIA i ostateczna decyzja powinny uwzględniać uwagi dotyczące projektu i wyniki konsultacji zgodnie z artykułem 5 Konwencji z Espoo, co oznacza, że konieczne jest spełnienie żądań, czyli rozpatrzenie żądań „w adekwatny sposób”, tzn. należyte ich zweryfikowanie. Wniosek Generalnej Dyrekcji Ochrony Przyrody RP można zatem rozumieć jako **prośbę o proceduralne rozstrzygnięcie uwagi gminy Pietrowice Wielkie, nie ma natomiast konieczności merytorycznego uwzględnienia wniosku gminy.**

Zawiadomienie EIA o przedsięwzięciu („VTE Třebom“ – kod przedsięwzięcia MZP502 i „VTE Sudice“ - kod przedsięwzięcia MZP501) zostało należycie rozpatrzone z Rzeczpospolitą Polską w gestii Ministerstwa Środowiska (zwane dalej „MŻP”) zgodnie z § 21 lit. f) ustawy nr 100/2001 Dz.U., o ocenie oddziaływania na środowisko

(EIA), w brzmieniu późniejszych przepisów (więcej str. 4 dokumentacji EIA). Podmioty z Rzeczypospolitej Polskiej, w tym Generalna Dyrekcja Ochrony Przyrody Rzeczypospolitej Polskiej (zwana dalej „GŘOŽP PR“) i gmina Pietrowice Wielkie, szczegółowo ustosunkowały się do przedsięwzięcia VTE, a ich uwagi były rozpatrzone (więcej str. 48 - 58 dokumentacji EIA). Poza rozpatrzeniem uwag z obu zawiadomień dalej **dokumentacja EIA zawiera szczegółową ocenę możliwych transgranicznych oddziaływań** połączonego projektu „**VTE Třebom/Sudice**“ w odniesieniu do **terytorium Rzeczypospolitej Polskiej** (więcej dokumentacja EIA, podsumowanie na str. 193 - 204). Częścią dokumentacji EIA jest badanie hałasu (załącznik 5), ocena wpływu na zdrowie publiczne (załącznik 6), badanie wpływu przedsięwzięcia na ptaki i nietoperze (załącznik 7), ocena wpływu na charakter krajobrazu (załącznik 9), ocena wpływu efektu stroboskopowego i migotania (załącznik 4) oraz aktualizacja oceny biologicznej – podsumowanie aktualnej wiedzy o możliwym wpływie budowy VTE z nałożeniem się na terytorium Polski (załącznik 8). Dokumentacja EIA i jej wskazane załączniki szczegółowo ocenia oddziaływanie projektu na obszar Rzeczypospolitej Polskiej, w tym na teren gminy Pietrowice Wielkie. Ocena obejmuje również ocenę oddziaływania przedsięwzięcia w połączeniu z planowanymi i już realizowanymi VTE na terenie Polski. Częścią badania hałasu (więcej załącznik 5) jest również autoryzowany pomiar istniejącego tła akustycznego na obszarze Polski. Należy stwierdzić, że **nie zidentyfikowano istotnych oddziaływań przedmiotowego projektu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej**.

Można stwierdzić, że ze względu na możliwą **kolizję** intencji z **ustawodawstwem krajowym Rzeczypospolitej Polskiej**, nie można go uznać za właściwe źródło prawa w Republice Czeskiej, a zatem nie ma on tutaj zastosowania. Minimalna odległość VTE od budynków mieszkalnych nie jest uregulowana ani w porządku prawnym Republiki Czeskiej, ani w prawie Unii Europejskiej, ani w żadnej umowie międzynarodowej, której Republika Czeska jest stroną. Wymogi polskiego ustawodawstwa nie są zatem wiążące dla podmiotu zgłaszającego przedsięwzięcie. Ponadto ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o projektach w zakresie elektrowni wiatrowych została niedawno w Polsce znowelizowana ustawą z dnia 9 marca 2023 r., która ustala minimalną odległość elektrowni wiatrowych od budynków mieszkalnych na 700 m. **Odstępy** planowanych VTE od najbliższych budynków mieszkalnych (chronionych) na terenie Rzeczypospolitej Polskiej można uznać – na podstawie oceny oddziaływania przedmiotowego przedsięwzięcia w dokumentacji EIA i jej załącznikach oraz na podstawie ustawodawstwa czeskiego i europejskiego – **za wystarczające**. Odległości planowanych VTE powyżej 1 km od najbliższych obiektów mieszkalnych w Polsce są zgodne z powszechnym rozmieszczeniem VTE w Europie, za wystarczającą uznaje się odległość powyżej 1 km. Konkretnie, najbliższa zabudowa mieszkaniowa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej znajduje się w kierunku północno-zachodnim w odległości około 1,2 km od planowanego VTE TRE 3 (dom jednorodzinny przy ul. Wiejskiej 18A, Gródczanki) oraz dalej w kierunku południowo-wschodnim w odległości około 1,3 km od planowanego VTE SUD 5 (dom jednorodzinny przy ul. Jana Trulleya 76, Pietraszyn). Na podstawie oceny potencjalnych oddziaływań zawartych w dokumentacji EIA i jej załącznikach, odległości te są wystarczające, aby wykluczyć potencjalne znaczące negatywne oddziaływania budowy i eksploatacji przedmiotowego projektu na aktywa materialne.

Można stwierdzić, że **zaletą projektu** jest znaczna odległość planowanych VTE od omawianych gmin. Wnioski oparto na wartościach hałasu obliczonych podczas Badania Hałasu (patrz załącznik nr 5) dla najbardziej narażonych punktów obliczeniowych (9 i 12) na terenie gmin Pietraszyn i Gródczanki, przy czym wartości te odniesiono do obszaru całej gminy. Zgodnie z wynikami Badania Hałasu (załącznik nr 5 do dokumentacji) maksymalna wartość hałasu w najbliższym obiekcie chronionym na terenie gminy Pietraszyn wyniesie 37,7 dB, ewentualnie 37,6 dB w pobliżu najbliższego obiektu chronionego w miejscowości Gródczanki (patrz Tab. 9, str. 29). Jednakże na terenie gminy Gródczanki istniejący poziom hałasu jest już wysoki (według pomiarów

istniejícího tla akustického na terenie zewnětrznym: 39,2 dB w dzień, 36,3 dB w nocy - ze wzgłędu na pracę maszyn rolniczych, a szczególnie na pracę obiektów rolniczych). Celem pomiaru było określenie istniejącego obciążenia hałasem w poszczególnych lokalizacjach w celu określenia możliwych zmian obciążenia hałasem w danej lokalizacji po uruchomieniu projektu „Elektrownia wiatrowa Třebom/Sudice”.

Oceniając wzrosty zanieczyszczenia hałasem w wariantach kumulacyjnych należy zdawać sobie sprawę, że wpływ już wdrożonych VTE na sytuację akustyczną na danym obszarze jest już uwzględniony w zmierzonych wartościach hałasu tla, tzn. sumując wartości modelowane i zmierzone, liczą się one dwukrotnie w łącznej wartości możliwego potencjalnego skumulowanego obciążenia hałasem. W świetle powyższego oddziaływanie ocenianego przedsięwzięcia na sytuację akustyczną na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w tym skumulowane oddziaływanie z innymi istniejącymi lub planowanymi w pobliżu przedsięwzięciami, można ocenić jako nieistotne. Jak opisano powyżej, istniejąca zabudowa mieszkaniowa gminy Pietrowice Wielkie i jej części Gródczanki znajduje się w wystarczająco dużej odległości od projektu VTE, aby wykluczyć znaczące negatywne skutki ocenianego projektu budowy VTE.

Nie ma zatem **podstaw do uwzględnienia żądania gminy Pietrowice Wielkie**. Istniejąca zabudowa mieszkaniowa gminy Pietrowice Wielkie i jej części Gródczanki znajduje się w wystarczającej odległości od projektu VTE, tak że wykluczono znaczące negatywne oddziaływanie ocenianego projektu budowy VTE. Republika Czeska **nie jest zobowiązana do dokonywania w ramach procesu oceny oddziaływania na środowisko (EIA) oceny wpływu projektu na przyszłą hipotetyczną potencjalną zabudowę**, dla której ponadto nie wyznaczono jeszcze gruntów budowlanych.

Adnotacja: Należy podkreślić, że informację o planowanej rozbudowie powierzchni zabudowanej gminy Gródczanki w ramach procesu EIA otrzymała strona czeska (MŽP ČR) za a) po pierwsze w maju 2024, za b) po terminie, właściwie aż po terminie składania uwag odnośnie dokumentacji EIA i za c) aż po odbyciu się rozmów publicznych (18.03.2024).

Ponadto hipotetyczne przyszłe blokowanie dotyczyłoby jedynie **niewielkiej części terenu przy granicy państwa**, wykorzystywanego na cele rolnicze, podczas gdy na terenie gminy Pietrowice Wielkie **znajdzie się jeszcze wystarczająca ilość odpowiednich terenów pod ewentualną realizację zabudowy mieszkaniowej, a rozwój gminy nie będzie realnie ograniczony**.

Zgodnie z prawem Republiki Czeskiej i prawem Unii Europejskiej projekt VTE można uznać za **publiczną infrastrukturę techniczną, utworzoną i eksploatowaną w interesie publicznym**.

Od 30 grudnia 2022 r. bezpośrednio stosowane będzie Rozporządzenie Rady UE nr 2022/2577 z dnia 22 grudnia 2022 r. ustanawiające ramy przyspieszające wdrażanie energii ze źródeł odnawialnych. Zgodnie z art. 3 wprowadzono domniemanie wdające się obalić, że istnieje nadrzędny interes publiczny w projektach dotyczących energii odnawialnej na potrzeby stosownych przepisów dotyczących ochrony środowiska. Również zgodnie z Dyrektywą UE nr 2022/0160, art. (22), z dnia 14.12.2022, która ma na celu zmianę Dyrektywy UE nr 2018/2001 (właściwy proces legislacyjny nie został jeszcze zakończony), państwa członkowskie powinny traktować OZE jako instalacje o nadrzędnym interesie publicznym i instalacje służące zdrowiu i bezpieczeństwu publicznemu, chyba że istnieją wyraźne dowody na to, że projekty te mają znaczące negatywne skutki dla środowiska, których nie można złagodzić ani zrekompensować.

Od 23 stycznia 2023 r. zmieniły się przepisy prawne regulujące kwestię dopuszczalności odnawialnych źródeł energii elektrycznej w Republice Czeskiej. Ustawa nr 19/2023 Dz.U. zastąpiła ustawę nr 458/2000 Dz.U., o warunkach prowadzenia działalności gospodarczej i wykonywaniu zadań administracji państwowej w sektorze energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw (prawo energetyczne). Zgodnie z postanowieniem § 2 ust. 2 lit. a) punkt 18 ustawy nr 458/2000 Dz.U., prawa energetycznego, w brzmieniu po nowelizacji nr 19/2023 Dz.U., obowiązuje, że Elektrownia wykorzystująca odnawialne źródła energii o łącznej zainstalowanej mocy

elektrycznej 1 MW lub większej jest tworzona i eksploatowana w interesie publicznym. Zmiana nie zawiera przepisów przejściowych i będzie miała zastosowanie w przyszłości (pro futuro) do wszystkich projektów, które spełniają podane parametry na dowolnym etapie procesu wydawania pozwoleń.

Zgodnie z postanowieniem § 3 ust. 2 prawa energetycznego, w brzmieniu po nowelizacji nr 19/2023 Dz.U., produkcja energii elektrycznej w zakładzie produkującym energię elektryczną ze źródeł odnawialnych o łącznej zainstalowanej mocy elektrycznej wynoszącej 1 MW lub więcej odbywa się w interesie publicznym, a odpowiednie obiekty są tworzone i eksploatowane w interesie publicznym.

Zgodnie z postanowieniem § 2 ust. 1 lit. m) punkt 2 ustawy nr 183/2006 Dz.U., prawa energetycznego, w nawiązaniu do postanowienia prawa energetycznego, jest zakład produkujący energię elektryczną ze źródeł odnawialnych publiczną infrastrukturą techniczną. Ten sam wniosek wynika z postanowienia § 10 ust. 1 lit. b) nowej ustawy budowlanej nr 283/2021 Dz.U. (obowiązuje od 01.01.2024).

*Biorąc pod uwagę powyższe fakty, **nie ma podstaw faktycznych ani prawnych, aby przychylić się do żądania gminy Pietrowice Wielkie i jej części Gródczanki i zmiany lokalizacji projektu VTE lub nie wydania pozytywnej wiążącej opinii EIA.***

Stanowisko zgłaszającego:

W dniu 02.07.2024 zawiadamiający przesłał ministerstwu swoje stanowisko do wyżej wskazanego stanowiska Strony polskiej oraz załącznik do tego stanowiska (gmina Pietrowice Wielkie z dnia 27.05.2024 r.), w którym stwierdza, że nie zgadza się z żądaniem starosty gminy Pietrowice Wielkie (mieszkańca gminy Gródczanki) o przesunięcie elektrowni wiatrowych od granicy państwa. Żądanie o przesunięcie elektrowni wiatrowych ze względu na rozważania dotyczące nowego rozwoju budownictwa mieszkaniowego w kierunku granicy państwa gmina mogła/powinna była wysunąć już w postępowaniu wyjaśniającym, gdy ustalane są wymagania dotyczące sporządzenia dokumentacji EIA i teoretycznie możliwe jest dostosowanie przedsięwzięcia w pewnym zakresie do otrzymanych uwag. Na tym etapie inwestor może rozważyć opcje spełnienia żądania o przesunięcie VTE. Informacje o planowanej rozbudowie obszaru zabudowanego gminy Gródczanki w ramach całego procesu EIA otrzymali za a) po raz pierwszy za b) po upływie terminu, ewent. po upływie terminu składania uwag do dokumentacji EIA i za c) dopiero po odbyciu się rozmów publicznych. Zwracamy również uwagę, że obszary przeznaczone pod elektrownie wiatrowe zostały określone w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Třebom od 2017 r., a w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Sudice od 2023 r. Z tych powodów również wymogi strony polskiej nie mogą zostać spełnione. Z przedstawionymi wnioskami można się utożsamić.